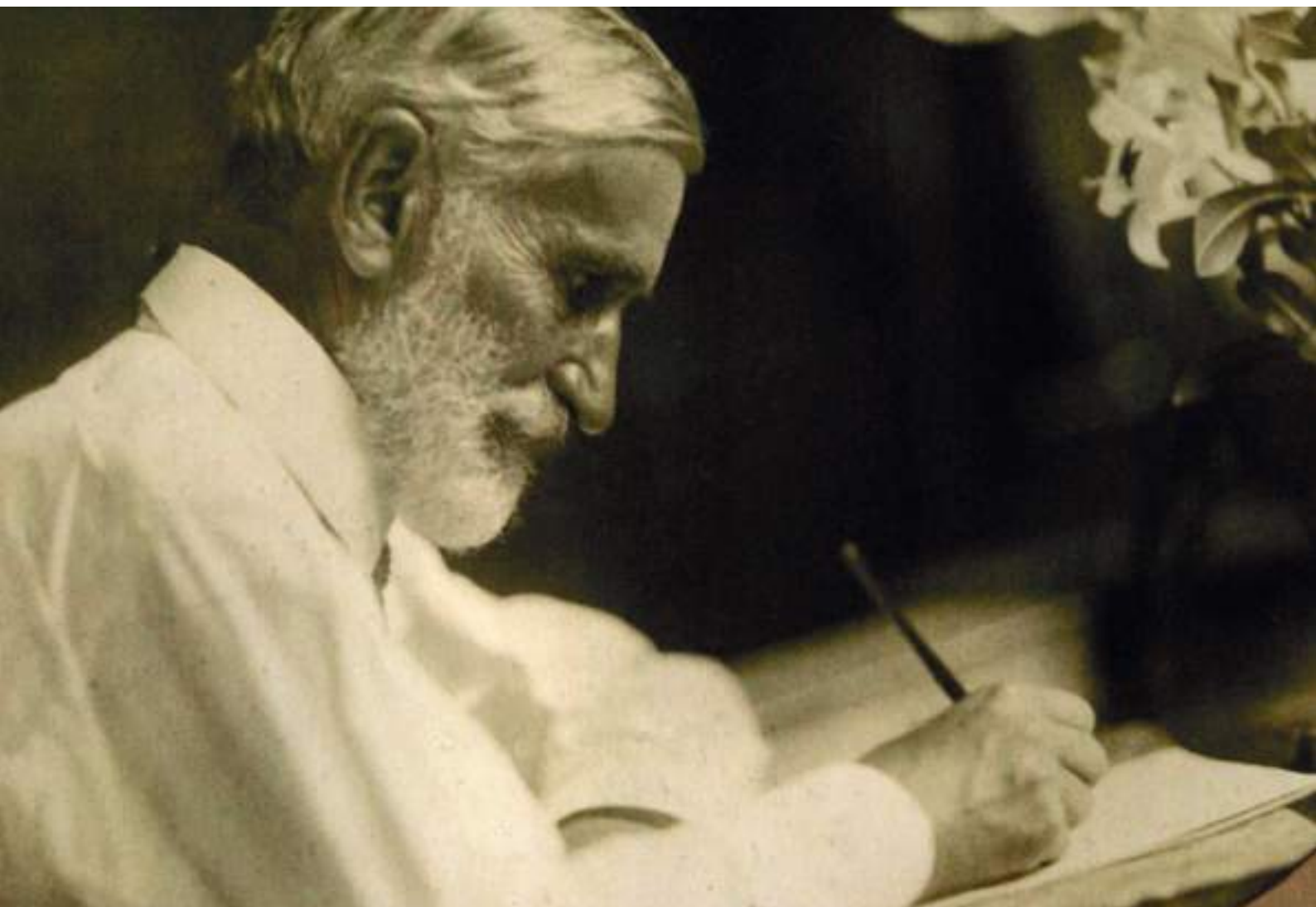

TARTALOM

ELŐSZÓ	4
BEVEZETÉS: A MESE	6
ELSŐ MESE (A NYULACSKA HARANGOCSKÁJA)	9
HÚSVÉTI SZOKÁSOK	34
MÁSODIK MESE (A JUHÁSZ EGYETLEN BÁRÁNYA)	47
ÖSSZEFOGLALÁS	62

BENEDEK ELEK

(1859 – 1929)

Mit írsz, kedves Nagyapó?

Személyesen az íróról

Riport Bardócz Orsolyával, Benedek Elek ükunokájával
ezen az oldalon:

ELŐSZÓ

Kedves Olvasó!

Ismét egy olyan munkafüzetet tartasz a kezvedben, amelyben Benedek Elek által gyűjtött és feldolgozott mesékhez és szövegekhez találsz feladatokat. Ez a munkatankönyv ugyanis a Benedek Elek meséi 1. című kötet folytatása. Most egy olyan fontos témát dolgozunk fel, amely az iskolai tanév második feléhez köthető, ez pedig a Húsvét ünnepe. Ahogyan az előző kötetben, most is figyeltünk arra, hogy egy-egy szöveghez különböző nehézségi szintű feladatok kapcsolódjanak. Erre utalnak a feladatok mellett található jelképek. Így mindenki megtalálhatja a kedvére valót: akkor is, ha keveset beszél magyarul, de akkor is, ha otthon a szüleivel mindig magyarul beszélgetnek. A feladatok melletti képek azt is mutatják, mire jó a feladat: például a szókincs bővítésére, a hallás utáni értés fejlesztésére vagy esetleg az íráskészség fejlesztésére.

Az előző könyvhöz hasonlóan ebben a munkafüzetben is találhatóak játékos, csoportos feladatok, ugyanakkor nem a témakör végén, hanem akkor, amikor azt a szöveg megkívánja. Előző kötetünkhöz képest több feladatot készítettünk az egyes szövegekhez, hogy te, kedves olvasó kedvedre válogathass közülük. A szövegeket előzetes feladatok készítik elő, amelyben lehetőség van a beszéd gyakorlására; és az is újdonság, hogy a meséket szakaszokra tagolva, kis részletekben olvastatja a könyv. Vannak egymásra épülő feladatok, ezt igyekeztünk a feladatok szövegében jelezni, ezért a feladatok sorrendjén nem érdemes változtatni. Ugyanakkor sok feladat kihagyható, ha nincs elég idő a feldolgozásra.

A már ismert nyelvtani témaköröket új szempontból tárgyaljuk ismét, és lehetőséget adunk ezek gyakorlására. Buzdítunk minden olvasót arra, hogy az általa tanult és beszélt idegen nyelvekkel hasonlítsa össze a magyarban tárgyalt nyelvtani jelenséget.

A munkafüzetet egy a mesék témáját ismételő bevezető feladatcsokorral indítjuk. Az első mesét, amelyből kiderül, mit és hogyan veszített el a nyulacska, kisebb gyerekeknek ajánljuk. Ezután húsvéti szokásokkal ismerkedhetsz meg, kedves olvasó. A második szöveg kapcsán mindenki elgondolkodhat azon, képes volna-e egy számára kedves dolgot mások miatt feláldozni. Ezt a mesét kicsit nagyobbaknak szántuk, de természetesen mindkét mese elolvasását és összehasonlítását tartjuk a legjobb megoldásnak. A könyvhöz online feladatok is tartoznak, ezeket QR-kódok jelzik.

A feladatok nem érnek véget az utolsó oldalon, a tavaszi ünnepkör újabb témáját feldolgozó munkafüzetrel folytatjuk!

Jó olvasást kívánnak:

a szerzők

Szabó Veronika és Szabó Katalin

Verein für Ungarische PädagogInnen in Österreich

Ausztriai Magyar Pedagógusok Egyesülete

Mariahilferstraße 1C HT/2Sou/II 1060 Wien

www.amaped.at office@amaped.at

Szerzők: Szabó Katalin, Szabó Veronika

Illusztráció/Grafika: Eigner Bettina

Web: Mentsik Gergely

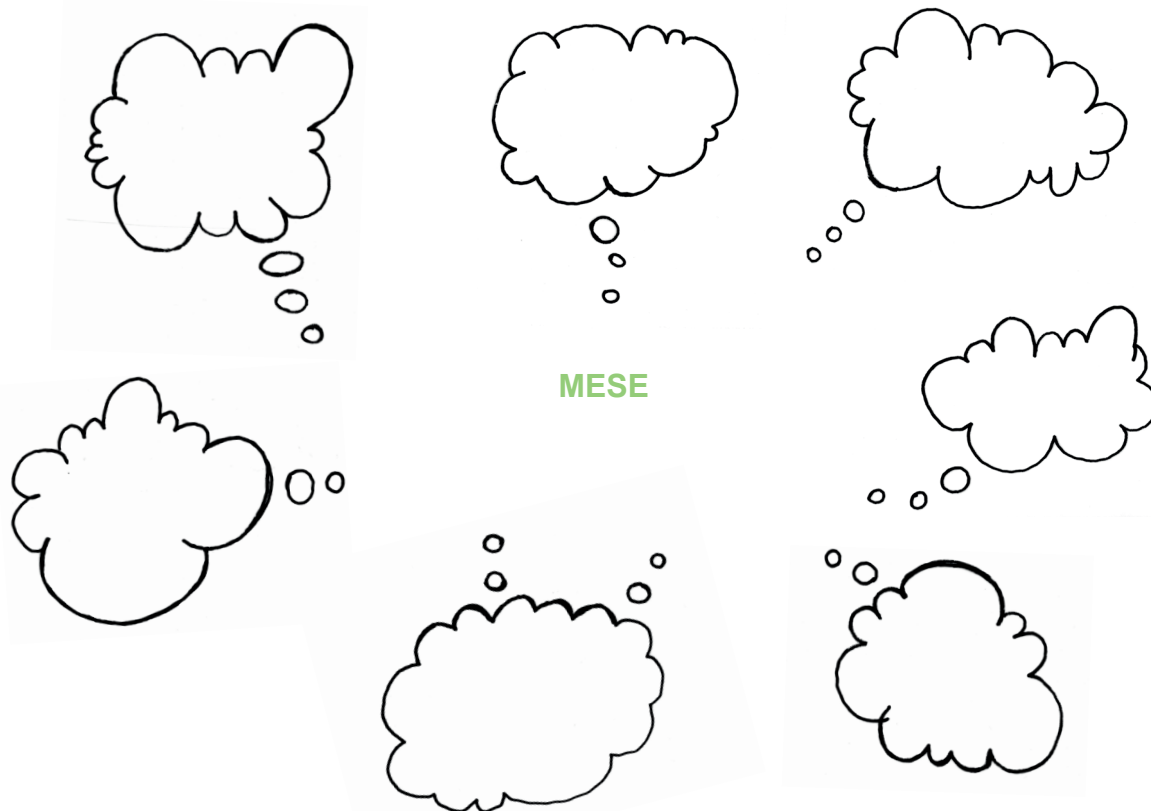
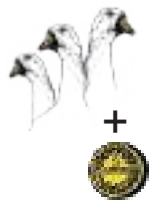
A kiadvány bővített, online anyaga, a hozzá kapcsolódó hanganyagok és online feladatok elérhetőek itt:

<https://amaped.at/p/online-anyagok/benedek-elek/>

BEVEZETÉS: A MESE

1. Mi jut eszetekbe arról, hogy mese? Gyűjtsetek szavakat, írjátok őket az ábrába!

2. Benedek Elek meséinek első kötetében sok mesét olvashattatok. Ki emlékszik a legtöbbre? Készítsetek listát!

3. Melyik volt a kedvenc meséd? Mondd el, miért! Használhatod a lenti kifejezéseket is.

A kedvenc mesém a..... volt, mert.....

Nekem a mese tetszett, mert.....

A mese nagyon érdekes volt, mert.....

Én a mesét szerettem a legjobban, mert....

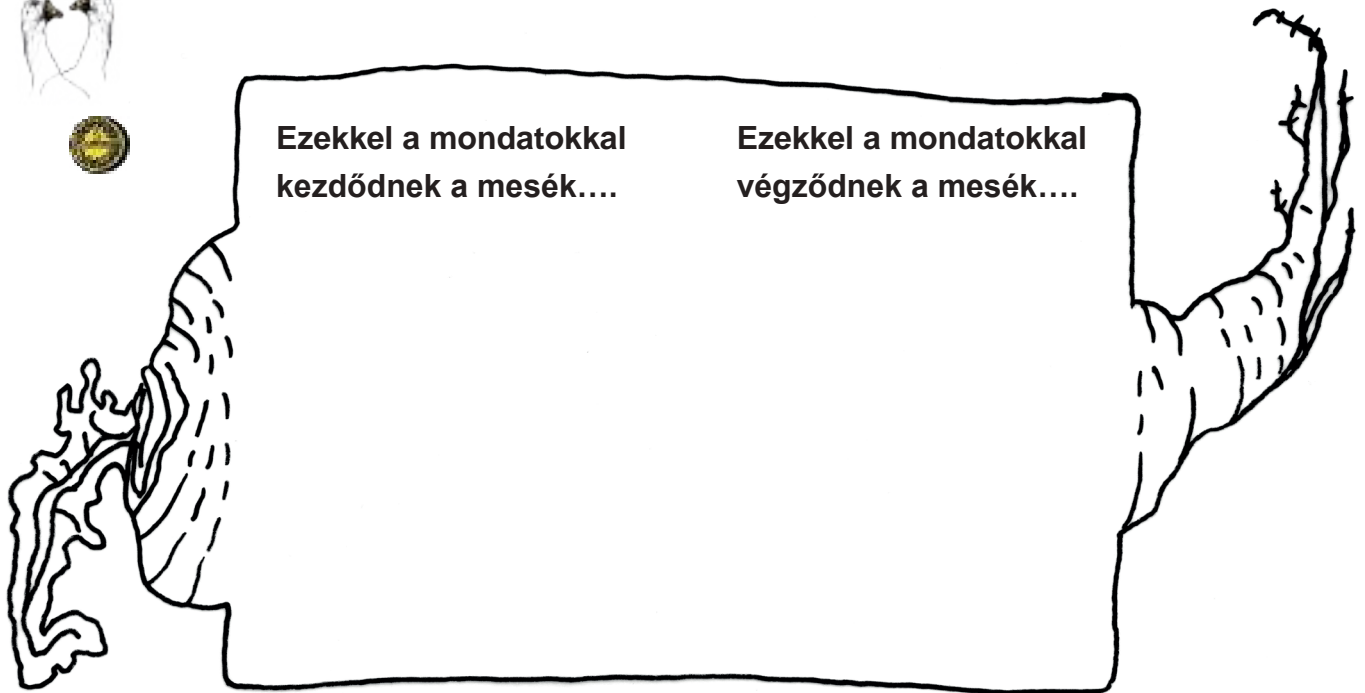
A mese áll közel a szívemhez, mert...

4. Alkossatok párokat és töltsétek ki a táblázatot!

Ezekkel a mondatokkal kezdődnek a mesék....

Ezekkel a mondatokkal végződnek a mesék....

5. Szerinted igaz vagy hamis? Beszélj meg a többiekkel! Mondd el, hogy miért gondoldod úgy!

- a) A mesék csak kicsi gyerekeknek valók.
- b) Minden mesében vannak gonoszok és jók.
- c) Minden mesében vannak csodás elemek.
- d) Minden mesének jó a vége.
- e) Mesét olvasni jobb, mint mesefilmet nézni.

Szerintem ez igaz/nem igaz, mert...

Nekem is ez a véleményem./Nekem nem ez a véleményem.

Én is így gondolom, hiszen.../Én ezt nem így gondolom, hiszen...

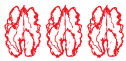
Én is így látom/Én ezt nem így látom, szerintem ugyanis...

6. Már nagyon sokat tudsz a mesékről! Írj le két dolgot, hogy mit szeretnél még megtudni róluk!

ELSŐ MESE

7. Üljetek körbe! Válasszatok kedvetekre az alábbi játékok közül!

+

a) A játékvezető mond egy szót, és elmondja, mi jut róla eszébe. A következő játékos a hallott szóhoz kapcsolódik! Kezdjétek a játékot a nyulacska szóval! Tehát:

A: Nekem a nyulacskáról a tavasz jut eszembe.

B: Nekem a tavaszról a napsütés jut eszembe.

C: Nekem a napsütésről a virágok jutnak eszembe... stb.

b) A játékvezető mond egy szót, a következőnek meg kell ismételnie, és hozzá kell tennie a magáét. A 3. játékos már három szót ismétel, a 4. négyet és így tovább. Legyen az első szó a nyulacska!

c) A játékvezető mond egy szót, a következőnek pedig folytatnia kell úgy, hogy a végén mondat, majd egy történet legyen belőle. (A névelők, kötőszók nem számítanak most egy szóznak). Indítsátok a mondatot a nyulacska szóval! Példa: *A nyulacska – elment – az erdőbe – és látott – egy állatot.*

d) A játékvezető egy egész mondatot mond. A következőnek folytatnia kell a mondatot úgy, hogy a végén egy történet legyen belőle. Kezdjétek először a következő mondattal: Volt egyszer egy nyulacska.

e) A d) feladat írott változata. A játékvezető leír egy mondatot egy lap tetejére. Átadja a következő játékosnak, aki folytatja a mondatot. A végén kerek történet legyen belőle! Olvassátok fel a kész történetet! (Ha többen vagytok, több csoport is alkothat saját történetet.)

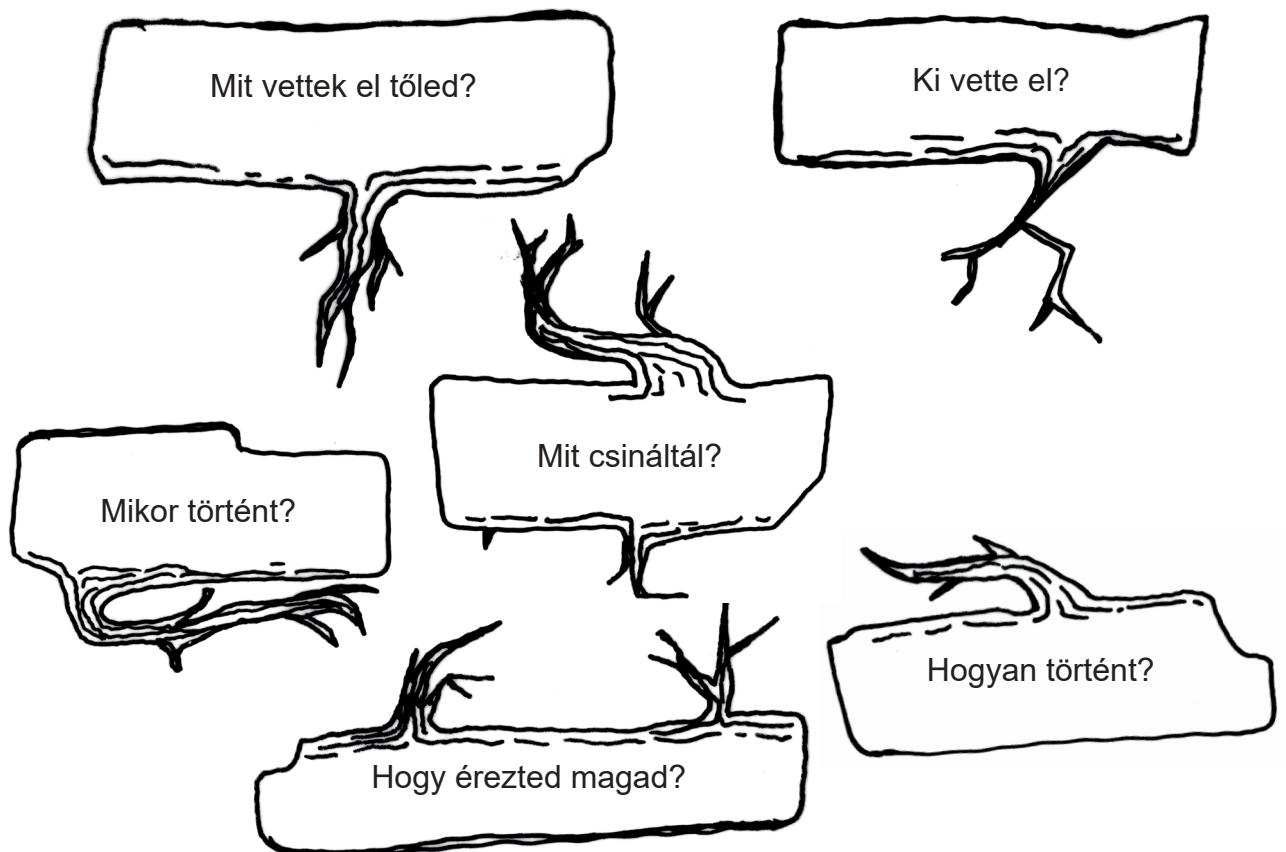
8. Egy különleges formájú mesét fogtok olvasni egy nyulacskáról. A nyulacskától elvesznek valamit, ami nagyon fontos neki.

a) Írd le, szerinted mit vehettek el a nyulacskától, ki vette el tőle és miért!

b) Neked van olyan dolog az életedben, amit nagyon féltesz? Mi az? Miért félted? Meséld el a párodnak!

c) Volt már, hogy elvettek tőled valamit? A párod kérdezzen, te válaszolj! Ha vége a történetnek, cseréljétek!

9. Itt látható a mese. Még ne olvassátok el, hanem tartsátok magatoktól távol a szöveget! Beszéljétek meg a következőket!

a) Ez a mese rövidebb vagy hosszabb, mint az eddigi mesék, amiket ismertetek?

b) Olvashattátok a 8. feladatban, hogy ez egy különleges formájú mese. Nézzetek rá a szövegre! Szerintetek miért lehet különleges ez mese? Milyen a szöveg formája?

c) Milyen szavakon akadt meg a szemed?

A NYULACSKA HARANGOCSKÁJA

Mesét mondok nektek: a nyulacskáról meg a harangocskáról. Volt egyszer egy nyulacska, s annak egy szépen szóló harangocskája. Megy, mendegél ez a nyulacska az erdőben, addig ment, mendegélt, hogy erősen elfáradt, s lefeküdt egy bokor alá. Amint lefekszik, gondolja magában: „Jaj, istenkém, még el találok aludni, s valaki majd ellopja az én szépen szóló harangocskámat!” Leveszi a harangocskát a nyakáról, fölakasztja a bokornak egy belső ágára, aztán szépen visszafekszik a bokor tövébe, s elalszik. Alszik, alszik a nyulacska, s hát amikor felébred, nézi, nézi a bokrot: volt bokor, nincs bokor. A kicsi bokorból olyan magas fa lett, amíg aludott, hogy alig látott a tetejébe. De jó, hogy oda fellátott, mert éppen ott lógott

a fának a legfelső ágán a szépen szóló harangocska.

Felszól a nyulacska:

- Hallod-e, te szépen szóló harangocska, gyere le!
- Nem megyek én! Minek tettél a bokor ágára?

Megharagszik a nyulacska, mondja a fának:

- Fa, add ide az én szépen szóló harangocskámat!
- Nem adom biz én!
- Nem adod-e? Megállj csak, mindjárt visszaadod!

Szaladott a baltához, s kérte:

- Balta, vágd ki a fát, fa nem akarja visszaadni szépen szóló harangocskámat.
- Nem vágom biz én! Van nekem egyéb,

mit vágjak!

- Nem vágod-e? Megállj csak, mindjárt kivágod!

Szaladott a köszörűkőhöz, s kérte:

- Köszörűkő, köszöröld meg a baltát, balta nem vágja le a fát, s fa nem adja vissza az én szépen szóló harangocskámat.

- Nem köszörülöm biz én!

- Nem-e? Mindjárt megköszörülöd te!

Szaladott a vízhez.

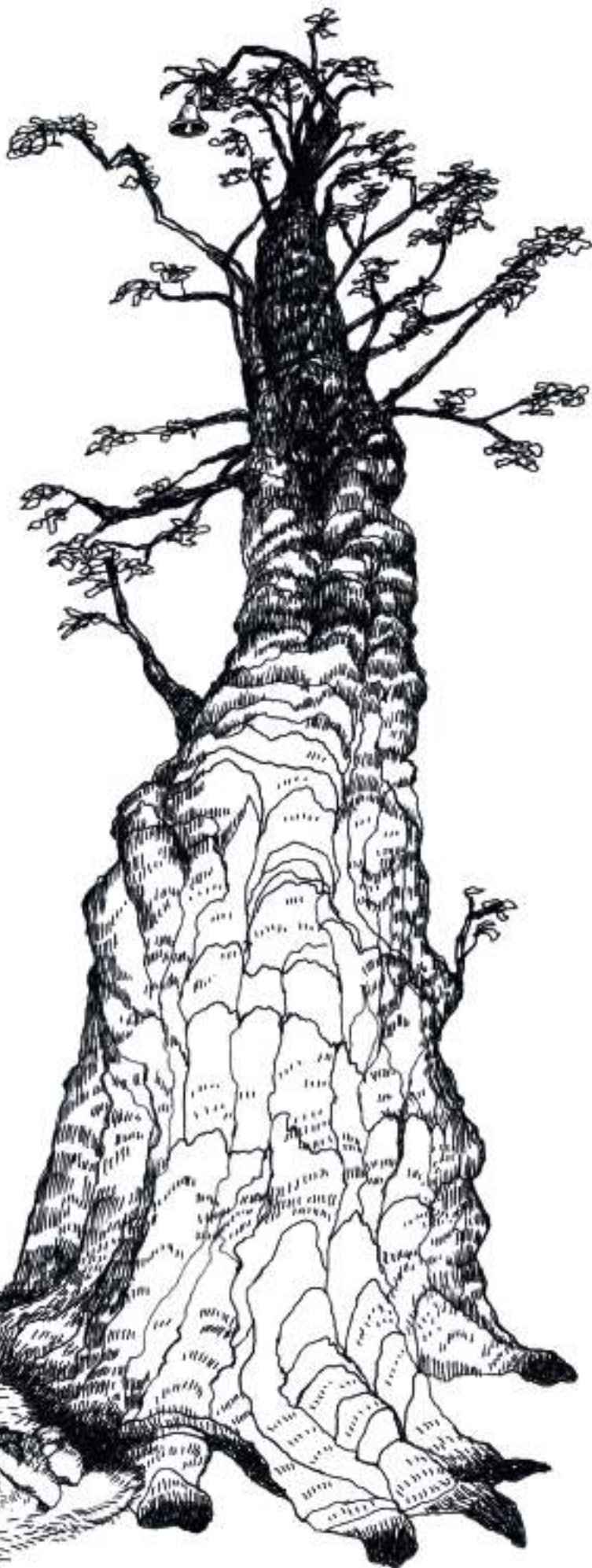
- Víz, hajtsd a köszörűkövet, köszörűkő nem akarja megköszörülni a baltát, balta nem akarja kivágni a fát, fa nem akarja visszaadni az én szépen szóló harangocskámat.

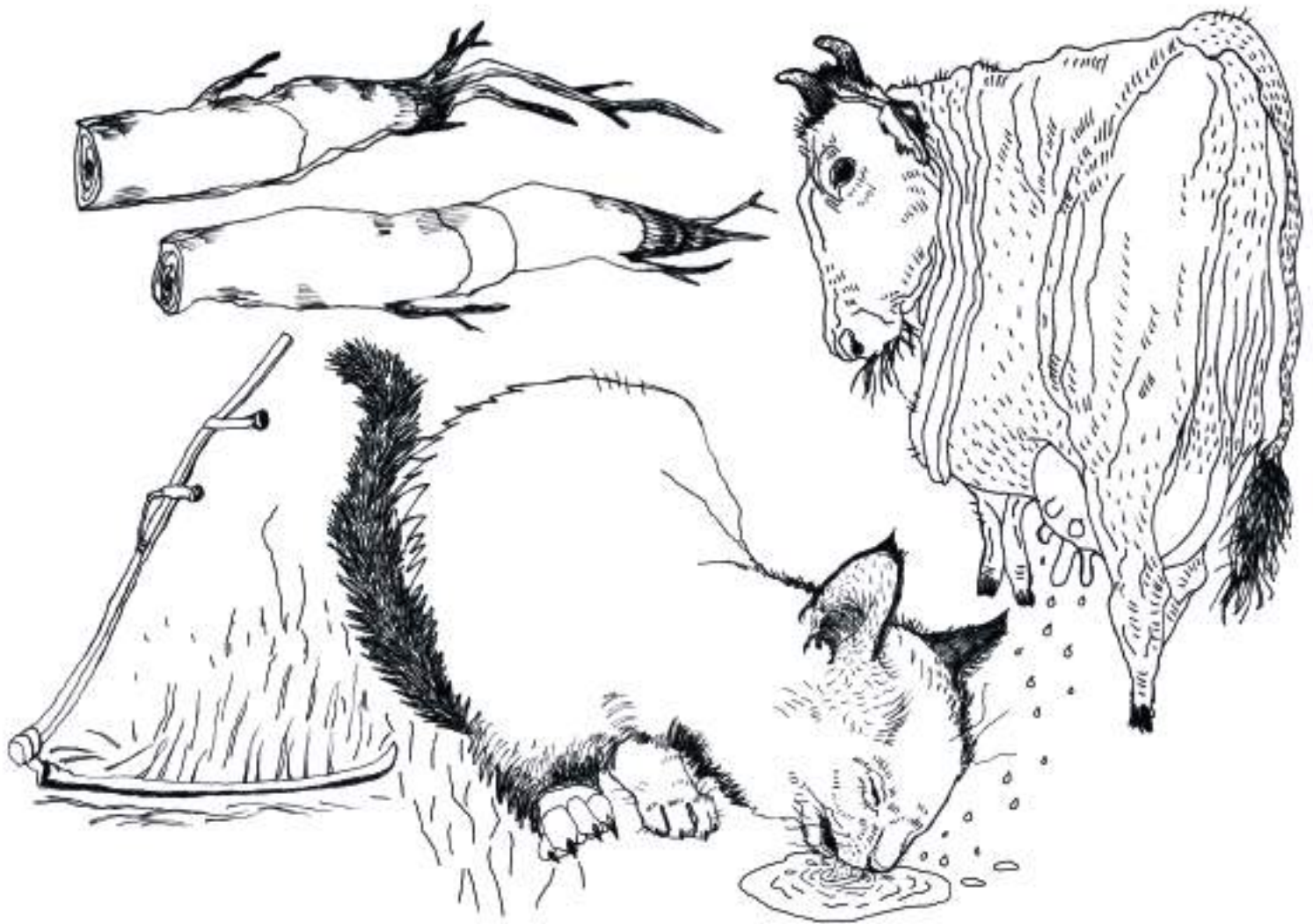
Mondotta a víz:

- Bizony nem hajtom én a köszörűkövet, van nekem, amit hajtsak, elég.

Továbbfutott a szegény nyulacska, szólította a bikát:

- Bika, idd meg a vizet, víz nem akarja hajtania köszörűkövet, köszörűkő nem akarja megélezni a baltát, balta nem akarja levágni a fát, fa nem akarja visszaadni szépen szóló harangocskámat.

Mondotta a bika:

- Nem iszom biz én! Ittam én már vizet eleget.

Haj, megharagudott a szegény nyulacska, szaladott a vadászhoz.

- Vadász, lődd meg a bikát, bika nem issza meg a vizet, víz nem hajtja a köszörűkövet, köszörűkő nem élezi meg a baltát, balta nem vágja le a fát, fa nem adja vissza szépen szóló harangocskámat.

Mondotta a vadász:

- Mit gondolsz, nyulacska, csak nem lövök bikát!

Továbbfutott a nyulacska nagy búsan, s találkozott az egerrel.

- Eger, csípd meg a vadász lába szárát, vadász nem lövi még a bikát, bika nem issza meg a vizet, víz nem

hajtja a köszörűkövet, köszörűkő nem élezi meg a baltát, balta nem vágja le a fát, fa nem adja vissza szépen szóló harangocskámat.

- Nem csípem biz én.

- No, megállj - mondotta a nyulacska -, mindjárt elpanaszolok a macskának! Szaladott a macskához, s kérte szépen könyörögve:

- Macskám, macskám, édes macskám, fogd el az egeret, lásd, eger nem csípi meg a vadász lába szárát, vadász nem lövi meg a bikát, bika nem issza meg a vizet, víz nem hajtja a köszörűkövet, köszörűkő nem élezi meg a baltát, balta nem vágja le a fát, fa nem adja ide szépen szóló harangocskámat.

Mondotta a macska:

- Elfogom én jó szívvel, csak hozzál

nekem tejet.

Továbbszaladt a szegény nyulacska, találkozik a tehénnel.

- Tehén, adj nekem tejet! Tejet adom macskának, macska elfogja az egeret, eger megcsípi a vadász lába szárát, vadász meglövi a bikát, bika megissza a vizet, víz hajtja a köszörűkövet, köszörűkő megélezi a baltát, balta levágja a fát, fa visszaadja nekem szépen szóló harangocskámat.

Mondotta a tehén:

- Adok én jó szívvel, csak előbb hozz füvet.

Szaladott a nyulacska a kaszáshoz.

- Kaszás, adj nekem füvet, füvet adom tehénnek, tehén nekem tejet ad, tejet adom macskának, macska elfogja az egeret, eger megcsípi a vadász lába szárát stb.

Megsajnálta a kaszás a szegény nyulacskát, vágott neki füvecskét, s vitte nagy örömmel a tehénnek. Tehén megette a füvecskét, s adott mindjárt tejecskét a nyulacskának.

Tejecskét vitte macskának, macska megitta, s uccu neki, mindjárt elfogta az egeret.

Eger megcsípte a vadász lába szárát, vadász meglőtte a bikát, bika megitta a vizet, víz hajtotta a köszörűkövet, köszörűkő élesre fente a baltát, balta levágta a fát, fa mindjárt visszaadta a nyulacskának a szépen szóló harangocskát.

De bezzeg mindjárt felkötötte a nyakára, giling-galang - szól a harangocska.

Többet soha le sem oldotta a nyulacska.

Aki nem hiszi - járjon utána.

(Forrás: Benedek Elek: Magyar mese- és mondavilág 3. A tűzmadár)

10. Most olvassátok el a mese első részét!

A nyulacska harangocskája

Mesét mondok nektek: a nyulacskáról meg a harangocskáról. Volt egyszer egy nyulacska, s annak egy szépen szóló harangocskája. Megy, mendegél ez a nyulacska az erdőben, addig ment, mendegélt, hogy erősen elfáradt, s lefeküdt egy bokor alá. Amint lefekszik, gondolja magában: „Jaj, istenkém, még el találok aludni, s valaki majd ellopja az én szépen szóló harangocskámat!”

Leveszi a harangocskát a nyakáról, fölakasztja a bokornak egy belső ágára, aztán szépen visszafekszik a bokor tövébe, s elalszik. Alszik, alszik a nyulacska, s hát amikor felébred, nézi, nézi a bokrot: volt bokor, nincs bokor. A kicsi bokorból olyan magas fa lett, amíg aludott, hogy alig látott a tetejébe. De jó, hogy oda fellátott, mert éppen ott lógott a fának a legfelső ágán a szépen szóló harangocska.

11. Hogyan szólhatott a szépen szóló harangocska? Válasszatok a következő kiejtésgyakorlatok közül!

+

a) Hangoztassátok a szótagokat!

csing, ling, csing, ling – cseng, bong, cseng, bong

b) Hangoztassátok a hangsort: giling-galang!

c) Alkossatok párokat! A páros egyik tagja a *giling* hangsort mondja magas hangon (például cincogva), a másik a *galang* hangsort mondja mély hangon (brummogva)! 1 perc múlva cseréljete! Ezután mondjátok el csoportosan is!

d) Mondjátok hangosan együtt egyszerre, majd az egyik felét a csoport egyik fele, másikat a másik fele!

*Giling-galang, giling-galang,
megszólal a csengő harang.*

c) Mondjátok együtt egyszerre, majd egyesével ezeket a sorokat!

*Cseng-bong ez a hang,
csingilingi gingallang,
csilingel a kis harang.*

12. Oldd meg a feladatokat az olvasott szöveg alapján!

a) Mitől félt a nyulacska a mesében? Húzd alá a szövegben!

b) Szerinted miről álmódott a nyulacska, amíg olyan sokáig aludt? Rajzold le ide a keretbe és meséld el a párodnak!

c) Szerinted hogyan érezte magát a nyulacska, amikor meglátta a fán a harangocskáját? Nézd meg, ismered-e ezeket a szavakat! Válassz egyet a szavak közül, és mondd el, miért illik a nyulacskára!

bizakodó

dühös

csalódott

vidám

elkeseredett

13. Játsszunk!

a) Játsszunk! Válasszatok magatok közül valakit, aki a nyulacska lesz! A nyulacska becsukja a szemét, a többiek körben állnak, és egy kis tárgyat (ez lehet gyűrű, labda, csengő) adnak körbe, miközben a lenti dalt éneklük (a gyűrű szót például ki lehet cserélni a dalban labdára vagy csengőre). Amikor véget ér a dal, a nyuszika kinyitja a szemét, és megpróbálja kitalálni azt, hogy kinél lehet a kis tárgy. Háromszor próbálhatja meg. Ha kitalálta, szerepet cserélnek, ha nem, akkor továbbra is ő marad a nyuszika.

b) Játshatunk így is: Álljatok körben! Egy gyerek álljon középre, és csukja be a szemét! Ő lesz a nyulacska. Egy csengőt adjatok körbe lehetőleg minél halkabban! Ha a középén álló meghallja a csengő hangját, mondja, hogy: állj, és mutasson abba az irányba, ahol a csengőt sejtí! Nyissa ki a szemét! Ha megtalálta a csengőt, cseréljen helyet azzal, akinél a csengő volt! Ha nem találta el, ő marad a nyulacska.

c) A középén állók mesélik el a többieknek, hogy milyen érzés volt nyulacskának lenni!

14. Szerinted mit fog csinálni a nyulacska a mesében? Írd le egy mondattal!

Szerintem a nyulacska.....

15. Olvasd tovább a mesét!

Felszól a nyulacska:

- *Hallod-e, te szépen szóló harangocska, gyere le!*

- *Nem megyek én! Minek tettel a bokor ágára?*

Megharagszik a nyulacska, mondja a fának:

- *Fa, add ide az én szépen szóló harangocskámat!*

- *Nem adom biz én!*

- *Nem adod-e? Megállj csak, mindjárt visszaadod!*

Szaladott a baltához, s kérte:

- *Balta, vágd ki a fát, fa nem akarja visszaadni szépen szóló harangocskámat.*

- *Nem vágom biz én! Van nekem egyéb, mit vágjak!*

- *Nem vágod-e? Megállj csak, mindjárt kivágod!*

Szaladott a köszörűkőhöz, s kérte:

- *Köszörűkő, köszöröld meg a baltát, balta nem vágja le a fát, s fa nem adja vissza az én szépen szóló harangocskámat.*

- *Nem köszörülöm biz én!*

- *Nem-e? Mindjárt megköszörülöd te!*

Szaladott a vízhez.

- *Víz, hajtsd a köszörűkövet, köszörűkő nem akarja megköszörülni a baltát, balta nem akarja kivágni a fát, fa nem akarja visszaadni az én szépen szóló harangocskámat.*

Mondotta a víz:

- *Bizony nem hajtom én a köszörűkövet, van nekem, amit hajtsak, elég.*

Továbbfutott a szegény nyulacska, szólította a bikát:

- *Bika, idd meg a vizet, víz nem akarja hajtania köszörűkövet, köszörűkő nem akarja megélezni a baltát, balta nem akarja levágni a fát, fa nem akarja visszaadni szépen szóló harangocskámat.*

Mondotta a bika:

- *Nem iszom biz én! Ittam én már vizet eleget.*

Haj, megharagudott a szegény nyulacska, szaladott a vadászhoz.

- *Vadász, lódd meg a bikát, bika nem issza meg a vizet, víz nem hajtja a köszörűkövet, köszörűkő nem élezi meg a baltát, balta nem vágja le a fát, fa nem adja vissza szépen szóló harangocskámat.*

Mondotta a vadász:

- *Mit gondolsz, nyulacska, csak nem lövök bikát!*

Továbbfutott a nyulacska nagy búsan, s találkozott az egérrel.

- *Egér, csípd meg a vadász lába szárát, vadász nem lövi még a bikát, bika nem issza meg a vizet, víz nem hajtja a köszörűkövet, köszörűkő nem élezi meg a baltát, balta nem vágja le a fát, fa nem adja vissza szépen szóló harangocskámat.*

- *Nem csípem biz én.*

- *No, megállj - mondotta a nyulacska -, mindjárt elpanaszollak a macskának!*

Szaladott a macskához, s kérte szépen könyörögve:

- Macskám, macskám, édes macskám, fogd el az egeret, lásd, egér nem csípi meg a vadász lába szárát, vadász nem lövi meg a bikát, bika nem issza meg a vizet, víz nem hajtja a köszörűkövet, köszörűkő nem élezi meg a baltát, balta nem vágja le a fát, fa nem adja ide szépen szóló harangocskámat.

16. Oldd meg a feladatokat!

a) Szkenneld be a feladatot! Válaszolj a kérdésekre is!

b) Keresd meg a mondatok befejezését, és kösd össze!

A fa...	nem akarta meghajtani a köszörűkövet.
A vadász...	nem akarta megköszörülni a baltát.
A bika...	nem akarta megcsípni a vadászt.
Az egér...	nem akarta kivágni a fát.
A balta...	nem akarta meginni a vizet.
A köszörűkő...	nem akarta visszaadni a harangocskát.
A víz...	nem akarta lelőni a bikát.

c) Számold be az előző mondatokat a mese sorrendjének megfelelően!

17. A mese különleges formája: láncmese. Miért ez a neve? Egészítsd ki a meghatározást a lenti szavakkal!

események **megoldás** **szereplő** **mese** **feltétele**

A láncmese olyan _____, amely egy megoldandó problémával kezdődik. A _____ keresése során az _____ ismétlődnek. Az egyik esemény a másik eseménynek a _____. Egyre több _____-vel ismerkedünk meg.

18.

Játsszunk! Sorsoljunk ki valakit, aki a nyuszi lesz, és a csoportból egy másik gyerek megkapja a csengőt. A nyuszikának futva kell elkapni azt, akinél a csengő van. Akinél a csengő van, az viszont átadhatja a csengőt másnak, akkor a nyuszinak már őt kell üldöznie. Ha elfogta a nyuszi azt, akinél a csengő van, akkor ő veszi át a nyuszi szerepét. Az, vagy azok lesznek a győztesek, akiket a nyuszi nem tudott megfogni.

19.

Te mit csinálnál most a mesebeli nyulacska helyében? Játsszátok el úgy a párbeszédet, hogy az egyik gyerek kérdez, a másik válaszol! Majd az, aki válaszolt, újra felteszi a kérdést egy újabb gyereknek.

20.

Szerinted hogyan fog folytatódni a történet? Írd le ide!

21.

Olvasd tovább a mesét!

Mondotta a macska:

- Elfogom én jó szívvel, csak hozzál nekem tejet.

Továbbszaladt a szegény nyulacska, találkozik a tehénnel.

- Tehén, adj nekem tejet! Tejet adom macskának, macska elfogja az egeret, egér

megcsípi a vadász lába szárát, vadász meglövi a bikát, bika megissza a vizet, víz hajtja a köszörűkövet, köszörűkő megélezi a baltát, balta levágja a fát, fa visszaadja nekem szépen szóló harangocskámat.

Mondotta a tehén:

- Adok én jó szívvel, csak előbb hozz füvet.

Szaladott a nyulacska a kaszáshoz.

- Kaszás, adj nekem füvet, füvet adom tehénnek, tehén nekem tejet ad, tejet adom macskának, macska elfogja az egeret, egér megcsípi a vadász lába szárát.

Megsajnálta a kaszás a szegény nyulacskát, vágott neki füvecskét, s vitte nagy örömmel a tehénnek. Tehén megette a füvecskét, s adott mindjárt tejecskét a nyulacskának.

Tejecskét vitte macskának, macska megitta, s uccu neki, mindjárt elfogta az egeret.

Egér megcsípte a vadász lába szárát, vadász meglőtte a bikát, bika megitta a vizet, víz hajtotta a köszörűkövet, köszörűkő élesre fente a baltát, balta levágta a fát, fa mindjárt visszaadta a nyulacskának a szépen szóló harangocskát.

De bezzeg mindjárt felkötötte a nyakára, giling-galang - szólt a harangocska. Többet soha le sem oldotta a nyulacska.

Aki nem hiszi - járjon utána.

22. Oldd meg a feladatokat!

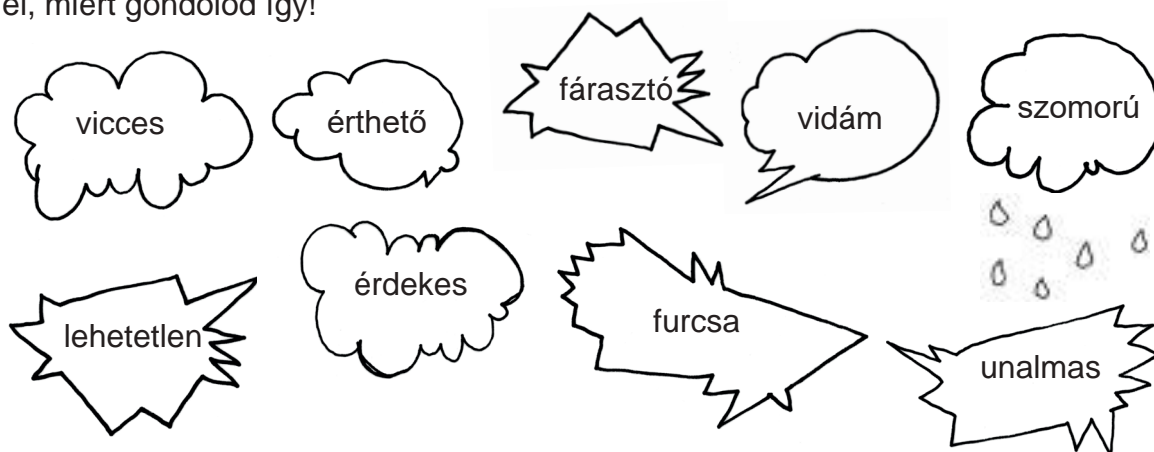

a) A mese második részében újabb szereplőkkel ismerkedünk meg. Gyűjtsétek össze, összesen hány szereplője van ennek a mesének!

b) Ez a második rész rövidebb, mint az első. Szerinted miért? Mondd el!

c) Változtatnál valamit a mesén? Te is így fejezted volna be? Miért? Beszélgetsetek róla a csoportban!

d) Szerinted milyen szó illik a mesére? Használhatod ezeket a szavakat. Mondd el, miért gondolod így!

e) Könnyű vagy nehéz volt-e olvasni a mesét? Miért? Mondd el!

23. A nyulacska kirágott egy-két hangot a szavakból. Pótold a hiányzó hangokat! Ezután ellenőrizd magadat a szöveg segítségével!

Megsajnálta a kaszás a szegény ny____lacskát, vágott neki f____vecskét, s vitte nagy örömmel a tehénnek. Tehén megette a f____vecskét, s adott mindjárt tejecskét a ny____lacskának. Tejecskét vitte macskának, macska megitta, s ucc____neki, mindjárt elfogta az egeret. Egér megcs____pte a vadász lába szárát, vadász megl____tte a bikát, bika megitta a v____zet, v____z hajtotta a köször____követ, köször____k____élesre fente a baltát, balta levágta a fát, fa mindjárt visszaadta a ny____lacskának a szépen szól____harang____cskát.

24. Figyeld meg!

Mondatainkkal gyakran eseményeket mondunk el, ahogy ebben a mesében is láthattad. A mondat legfontosabb része, a mondat főnöke az ige, nélküle nem lehet eseményekről beszélni.

A macska megitta a tejet mondatban a *megitta* az ige. Ő a főnök, tehát ő kér maga mellé több olyan szót, amelyek az esemény legfontosabb szereplőit nevezik meg. Ebben a mondatban az ige két szereplőt kér, ezek segítenek elmondani, ki ivott meg és mit ivott meg.

a) Keressétek meg az igéket a mondatokban és húzzátok alá!

A macska megfogta az egeret.

Az egér megcsípte a vadászt.

A vadász meglőtte a bikát.

A bika megitta a vizet.

A víz meghajtotta a köszörűkövet.

A köszörűkő megköszörülte a baltát.

A balta kivágta a fát.

A fa visszaadta a nyulacskának a harangocskáját.

b) Egy kivétellel minden mondatban két szereplőt kért maga mellé az ige (Ki? Mit?). Melyik mondat a kakukktojás? Itt hány szereplőt neveztünk meg?

25.

Érdekesség: Figyeld meg! Az igék segítségével is el tudjuk mondani azt, hogy mikor történt az esemény. Az esemény idejét a magyar nyelvtanban az igeidőkkel is ki tudjuk fejezni. Régen történt eseményekről például beszélhetünk múlt idejű igékkel. Az előző feladat igéi múlt időben voltak, ezt jelzi bennük a -t vagy -tt végződés. Erről már a Benedek Elek meséi 1. kötetében is tanulhattatok.

a) Gyűjts múlt idejű igéket a szövegből! Írd be a táblázatba, melyiket használjuk -t és melyiket -tt végződéssel!

múlt idejű igék -t végződéssel	múlt idejű igék -tt végződéssel

b) Fogalmazd meg, mikor használjuk a végződést egy, illetve két -t -vel!

A múlt idő végződése -t, ha

A múlt idő toldaléka -tt, ha

c) A mesében vannak olyan múlt idejű igék, amelyeket te esetleg másként használsz. Írd a táblázatba, te hogyan használod ezeket az alakokat!

Így van a mesében	Így használom én
aludott	
mondotta	
szaladott	

d) Fordítsd le a mondatokat egy általad tanult/beszélt másik nyelvre! Hogyan fejezik ki ebben a nyelvben a múlt időt?

A macska megitta a tejet.

A macska megfogta az egeret.

A bika megitta a vizet.

A balta kivágta a fát.

Érdekesség:

Figyeld meg! A magyarban a múlt időt egy végződés, a -t/-tt fejezi ki. Vannak nyelvek, amelyekben nincsen végződése a múlt időnek, de az ige alakja megváltozik. Az is lehet, hogy nem az ige után, hanem elé kerül valamilyen nyelvi elem. Vannak nyelvek, amelyek segédszavakat használnak a múlt idő kifejezésére. A legtöbb nyelvben nem egyfajta múlt idő van: megkülönböztethetik a nagyon régi eseményeket a kevésbé régiektől, a folyamatos eseményeket az egyszeri eseményektől.

26. **A nyelvtani múlt idő mellett van nyelvtani jelen idő is. Nyelvtani jelen időben nem találjuk meg a -t/-tt végződést. Hogyan hangzik a fenti igék alakja jelen időben? Írd le a példa alapján!**

megköszöri/megköszöri... a baltát

megcsípte/_____...a vadászt

kivágta/_____...a fát

elfogta/_____... az egeret

meglőtte/_____... a bikát

megitta/_____... a tejet

Érdekesség:

Figyeld meg! A magyarban a nyelvtani jelen időt nem jelöljük, nincs rá külön végződés. A mese a múltban játszódott, de voltak benne jelen és múlt idejű igék is. A nyelvtani múlt és jelen idő nem mindig egyezik az esemény idejével! Jelen idejű igékkal is mesélhetünk tehát múltbeli eseményekről.

27. **Itt vannak a legfontosabb igék az események sorrendjében.**

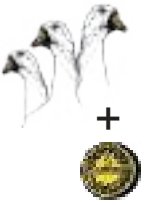
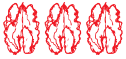

**a) A segítségükkel próbáld meg szóban elmondani a mese első részét!
Kezdd a legelső igével!**

félt – lefekszik – elalszik – elveszi – odaad – fut – kivág – fut – megköszöri – fut
– hajt – fut – megiszik – meglő – fut – megcsíp – fut – elfog – hoz – ad – hoz – ad
– megeszik – megiszik

b) Ha az utolsó igéhez értél, cseréljétek, s a párod fejezze be a mesét úgy, hogy a legutolsó igével kezd!

28. A SVUNG Bécsi Magyar Színház készített egy rajzos hangjátékot a meséhez, itt megnézhető:

Indítsátok el a felvételt hang nélkül! Valaki kezdje el mesélni a történetet a képek alapján! Egy perc múlva tartsatok szünetet, és más legyen a mesélő!

29. a) Figyeld meg az alábbi mondatokat! Karikázd be bennük az igéket!

Mesélő mondja	Nyulacska mondja
A balta kivágja a fát.	Balta, vágd ki a fát!
A köszörűkő megköszörüli a baltát.	Köszörűkő, köszörüld meg a baltát!
A víz meghajtja a követ.	Víz, hajtsd meg a követ!
A bika megissza a vizet.	Bika, idd meg a vizet!

Érdekesség:

Figyeld meg! Az igéknek nemcsak nyelvtani ideje, hanem nyelvtani módja is van. A fenti mondatpárokban az ige először kijelentő módban van (elmondja a történetet), a másodikban pedig felszólító módban (felszólítja cselekvésre a személyt).

b) Mit akar a nyulacska a fenti mondatokkal kifejezni? Fogalmazz meg, mi a beszélő célja, amikor felszólító módú igét használ!

Felszólító módú igét használ a beszélő, ha...

c) Fa, add ide az én szépen szóló harangocskámat! – mondta a nyulacska. Hogyan tudta volna másképpen mondani? Gyűjtsetek össze közösen minél több mondatot! Keressétek meg azt, amelyik a legudvariasabb!

30. Csukjátok be a szemeteket, most hallgassátok meg a SVUNG hangjátékát kép nélkül (QR-kód a 28-as feladatban)! Gyűjtsétek ki azokat az igéket, amelyek felszólító módban vannak!

31. Tegyétek a következő mondatokat felszólító módba a példa alapján!

igék kijelentő módban

igék felszólító módban

a) A macska megissza a tejet. → Macska, idd meg a tejet!

b) A kasza odaadta a fűvet a nyulacskának. →

c) Az egér megcsípi a vadászt. →

d) A vadász meglövi a bikát. →

e) A fa visszaadja a harangocskát. →

32.

+

a) Nézzétek meg az előző feladat kijelentő módú igéit! Gyűjtsétek ki, melyek azok a szócskák, amelyek az ige előtt állnak, és egybeírjuk őket az igével! Ezeket igekötőknek hívjuk.

b) Nézzétek meg az előző feladat felszólító módú igéit! Egészítsétek ki a szabályt!

Felszólításnál az igekötő az ige _____ áll.

c) Fordítsátok le a mondatokat egy általatok tanult/beszélt másik nyelvre! Figyeljétek meg az igelakokat és a mondatok szórendjét (a szavak sorrendjét)!

Idd meg a vizet!

Adjál tejet!

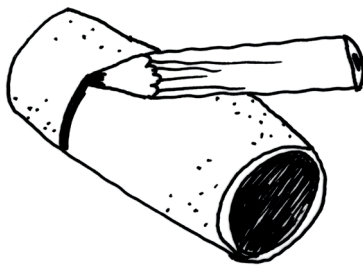
Vágd ki a fát!

Érdekesség:

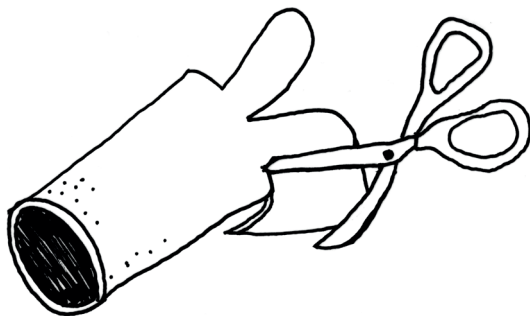
Figyeld meg! A nyelvek a múlt időhöz hasonlóan a felszólítást is többféleképpen fejezik ki. Vannak nyelvek, amelyekben a felszólításnak nincsen végződése, de a szórend megváltozik. Általában ilyenkor az ige kerül központi helyre.

33.

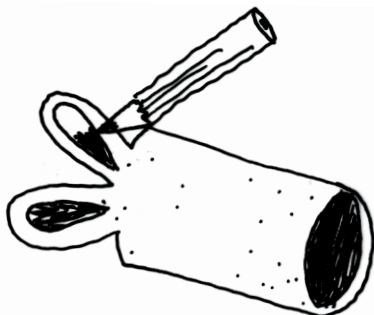
A mese eljátszásához el kell készíteni a szereplőket. Vécépapír-gurigából például remek nyulacskát lehet készíteni. Egészítsd ki a szöveget az igék felszólító módú alakjaival az első példa alapján!¹

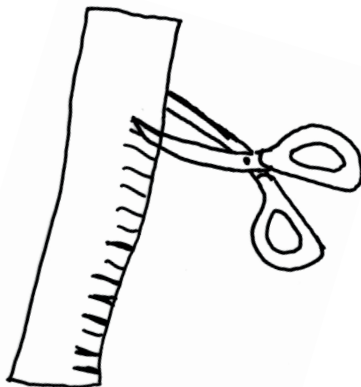
Húzz (húz) a papírgurigára a tetejétől 3 cm-re egy vonalat! _____ (tesz) befőttes gumit a gurigára, és a gumi mellett _____ (körberajzol) a gurigát!

A 3 cm-es részre _____ (rajzol) egymás mellé egy-egy nyuszifület, és a fülek melletti felesleges részt ollóval _____ (levág)! A látszódo ceruzavonalakat _____ (leradíroz) a gurigáról!

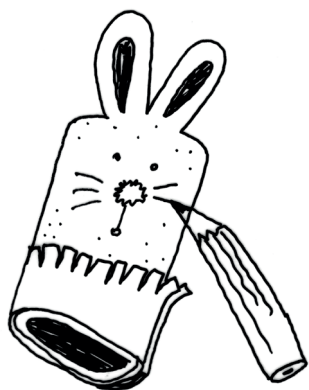

A guriga külső részén, a fülek belső részét rózsaszínű ceruzával _____ (megrajzol), és _____ (beszínez) a belsejét!

A zöld papírlapból _____ (kivág) egy 2,5 cm széles, és a guriga kerületénél 1 cm-rel hosszabb négyzetet. A papír egyik hosszanti oldalát sűrűn _____ (bevagdos), majd az egyik oldalát _____ (beragasztózik), és _____ (beragaszt) a guriga aljához. A ragasztást a guriga hátuljánál _____ (kezd)!

¹A szöveg és a képek forrása: https://kreativvilagom.cafeblog.hu/kategoria/kreativ_diy_otletek/page/2/

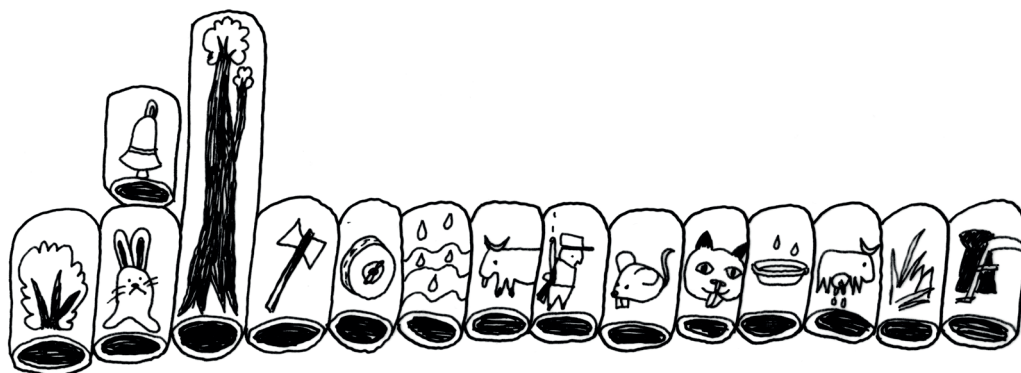

A rózsaszín pompont _____
 (ragaszt) a nyuszi elejére! A pompon fölé fekete
 filctollal _____ (rajzol)
 szemeket, alá pedig száját! A nyuszi orra mellé,
 mindkét oldalra _____
 (rajzol) három-három szál bajuszkát! Ha lány
 nyuszit készítünk, rózsaszín szaténszalagból
 _____ (készít) kis masnit, és
 _____ (ragaszt) a nyuszi fülei
 közé!

34.

Készítsétek el a többi szereplőt is! Akár le is rajzolhatjátok őket egy lapra, kivághatjátok és ráragaszthatjátok egy hurkapálcikára! De ezeket is lerajzolhatjátok vécépapír-gurigára, ahogy a képen látszik²:

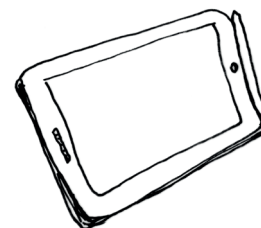

Osszátok ki a szerepeket, és játsszátok el a mesét!

35.

Egy mai láncmesét fogtok most megnézni, amelynek különleges szereplői vannak. Írd a képek alá, mit ábrázolnak!

² https://pompasnapok.blog.hu/2020/11/17/pompas_uj_otletek_egy_ismert_nepmese_feldolgozasahoz

36. Nézd meg a mesét! Kösd össze a szereplőket azzal, amit kérnek!

akkumulátor	jelszót
tablet	wifi
router	8 gigás pen drive-ot
számítógép	töltőkábel
játékkonzol	napi két órát
Facebook	lövöldözős játékprogramot

37. Hasonlítsátok össze párban a mobiltelefonok meséjét a nyulacskás mesével!

a) A két mobiltelefon meséje hasonlít *A nyulacska harangocskájához*, mert:

b) A két mobiltelefon meséje különbözik *A nyulacska harangocskájától*, mert:

38.

Az író, Tomoga János weboldalán kipróbálhatod, hogyan lehet hasonló mesét írni. Kattints az alábbi weboldalra, és válaszolj a kérdésekre!

a) Lehet-e változtatni a megírt mese hosszán?

b) Minden elkészült mesének jó lesz a vége? _____

c) Milyen szereplőket választhatok az eredeti történet szereplői mellett?

39.

Olvasd fel a párodnak az elkészült mesédet!

40.

Írj olyan láncmesét, amelyben biztosan szerepelnek a következő szavak!

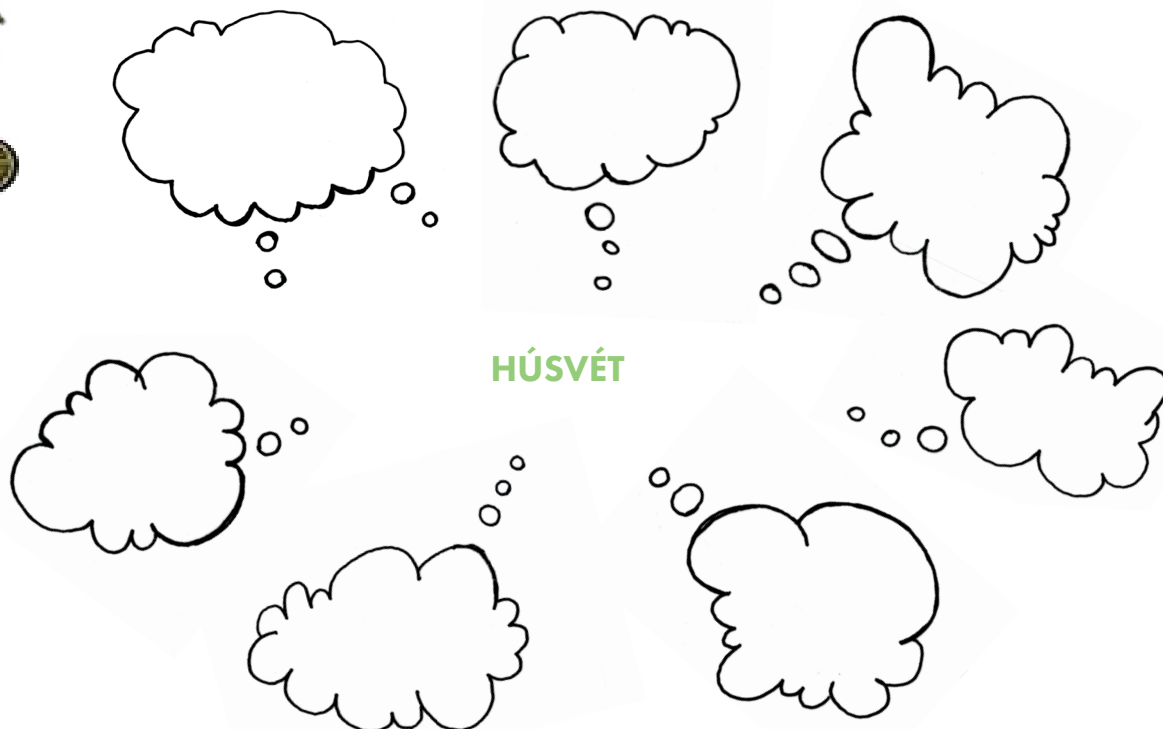
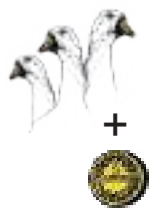
bárány, tojás, gyerek, nyúl, piros, fészek

HÚSVÉTI SZOKÁSOK

41. A 30. feladat szavai a húsvét ünnepéhez kapcsolódnak. Gyűjtsetek még szavakat, amelyek szerintetek a húsvéhoz tartoznak!

42. Megtalálod az összes húsvéhoz tartozó szót a szókeresőben?

43. Mi az, amit szívesen megtudnál még a húsvétről? Tegyé fel két kérdést, amire választ szeretnél kapni a fejezet olvasása közben!

44. Most a húsvétal kapcsolatos szokásokkal, ünnepekkel ismerkedhettek meg.

- a) Alkossatok csoportokat! Válasszatok magatoknak egyet a szövegek közül³!
- b) Mindenki olvassa el a saját szövegrészletét! Keresse meg, hogy melyik cím illik a szöveghez, írja oda a betűjelét!
- c) Húzzátok alá azt a szót vagy kifejezést, amely segített rájönni a megoldásra!
- d) Meséljétek el egymásnak, miről olvastatok!

A farsang után a nagyböjt első napját nevezik így, mert aznap a pap hamuval keresztet rajzol a keresztény emberek homlokára, azaz az emberek hamvazkodnak.

Virágvasárnap néhány faluban szalmabábut készítettek, amit kiszabábnak hívtak. A lányok énekelve végighordozták a falun, aztán a vízbe dobták vagy elégették, hogy múljon el a tél és a betegség.

A lányok szalagokkal díszített ágat vittek körbe a faluban, így ünnepelve az egészséget, a természet megújulását. A szokás neve a Willi [vili] 'tündérlány' szóból származik: a szláv népeknél az erdők, mezők, vizek tündéreit nevezték hasonlóan.

A Biblia szerint amikor Jézus Jeruzsálembé ment, az emberek pálmaágakkal mentek elé. Ezért hívják számos nyelven pálmavasárnapnak az ünnepet, így németül Palmsonntag. Ahol nem terem meg a pálma, ott például barkát, virágos ágakat visznek a templomba.

A nagyböjt utolsó hetét nevezik így, amely virágvasárnaptól nagyhétfőn, nagykedden át nagyszombatig tart.

A nagycsütörtöknek a másik neve, mert ilyenkor zöld ételeket – spenótot, csalánt – főztek a jó termés reményében.

A húsvétot követő első hét, amely a húsvéthétfői locsolkodással kezdődik és fehérvasárnapkal zárul.

Húsvét előtt negyven napig az emberek nem ettek húst vagy állati eredetű ételeket (tojást, tejtermékeket). Az időszak neve valószínűleg a német Beichte (bűnvallomás) szóból származik, mert Húsvét előtt a keresztény embereknek meg kell vallaniuk bűneiket a papnak.

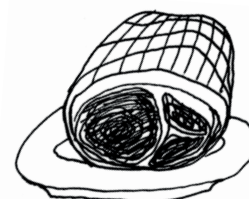
Az egyik legfontosabb keresztény ünnep magyar elnevezése a hús magunkhoz vételére utal, azaz arra, hogy a negyven napos böjt után végre lehet húst enni. A jellegzetes húsvéti étel a sonka és a tojás. A tojás a megújulást jelképezi.

³ A szövegek a Nyelv és Tudomány weboldal alábbi cikkei alapján készültek:
https://www.nyest.hu/hirek/hust-veszunk?force_desktop
<https://m.nyest.hu/hirek/viragvasarnap-barkak-es-barikak>
https://www.nyest.hu/hirek/libbantastol-pilatus-veresig?force_desktop

A címek:

- A. fehérhét
- B. hamvazószerda
- C. húsvét
- D. kiszehordás
- E. nagyböjt
- F. nagyhét
- G. villőzés
- H. virágvasárnap
- I. zöldcsütörtök

45. Melyik kép melyik szöveghez illik? Írd a képek alá a szöveg betűjelét!

Mondd el, miért választottad azt a szöveget!

46. Igaz vagy hamis? Töltsd ki a táblázatot az olvasott szövegek alapján!

	Igaz	Hamis
a) Húsvétkor nem szabadott húst enni.		
b) A kiszebábot elégették vagy vízbe dobták.		
c) Húsvét előtt az embereknek el kellett menni a templomba megvallani a bűneiket.		
d) A húsvét előtti negyven napos időszak a farsang.		
e) Virágvasárnap a pap hamuval keresztet rajzol a homlokára.		
f) Húsvéthétfőn van a locsolkodás.		

47. a) Nézd meg a kisfilmet! Melyik két szokás kapcsolódott össze?

Honnan gondolod?

b) Egészítsd ki a szöveget a második hallgatás után!

Kice-vice, villő,
majd kivisszük kice-vicét, villő,
majd behozzuk a zöld _____, villő.

Kice-vice, villő.
Gyerekeknek hajlós pálcát, villő,
_____ fényes fegyvert, villő.

Kice-vice, villő.
Leányoknak gyöngykoszorút, villő,

Villő-villő, selyemsátor,
várj meg, villő, várj meg,
hadd vegyem rám a gyolcsingem,
Kyrie eleison, Kriste eleison,
siskó megett ül egy _____,
Adjanak egy tojást!

Rózsi néni, Rózsi néni igen-igen gazdag,
_____ nyomorgatni kend sohasem hagyja,
szegényt hoztunk mi magunkkal,
fűzfavesszőt _____, haj villő.

Kié, kié ez a ház,
egy gazdag _____,
benne van egy vetett ágy,
mellette egy ringó _____,
haj villő.
Villő, villő, falu végén selyemsátor,
haj, villő.

c) A szövegben van néhány régies szó. Nézz utána *A magyar nyelv értelmező szótárában*, mit jelentenek! A szótár fent van az interneten is. Írd ide a szavak jelentését!

siskó: _____

gyolcsing: _____

kend: _____

48. **Benedek Elek, akinek a meséit ebben a könyvben olvashatod, sokat foglalkozott a népi szokásokkal. Egyik ilyen húsvéti szokás a locsolkodás.**

a) Te mit tudsz a locsolkodásról? Ki locsol meg, kit, miért, mivel? Ha nem tudod, jósold meg!

Ki locsol? _____

Kit locsol? _____

Mivel locsol? _____

Miért locsol? _____

b) Keresd meg a szavak rokon értelmű párját! Ez olyan szó, amelynek jelentése ugyanaz, de másféleképpen használják. Kösd össze őket!

legény

gyógyszertár

leány

vödör

patika

rímes mondóka

veder

fiú

hamisság

kiabál

rigmus

lány

sivalkodás

csalás

elpityeredés

sírás

49. Olvasd el a rövid részletet, és válaszolj újra a szöveg alatti kérdésekre!

(a legények) „háznál-házra járnak a leányos házakat, megöntözik a leányokat, »mert ha meg nem öntik, nem virágzik szépet«. A falusi legény nem vesz a patikában illatos vizet, jó az Istenadta kutvíz is s éppenséggel nem takarékoskodnak: teli fazékkal, dézsával, vederrel öntik végig a leányzót, sőt még a kúthoz is elviszik nagy sivalkodások között, hogy alaposabban megöntözhessék. A gyermekek is kiveszik részöket husvét örömeiből. Sorra járnak ők is a házakat s mint karácsony ünnepén a zörgő dió, mogyoróért, most meg a piros tojásért rigmusolják végig a falut (...)

Természetes, hogy ezekért az ékes rigmusokért kijár a piros tojás s egy-egy fiú annyit rigmusol össze, hogy alig czipeli. Egész nap nem látsz egyebet aztán, mint hogy a fiúk itt is, ott is türkölnék a piros tojással. Azaz hogy csak a Székelyföldön »türkölnék«, az Alföldön már koczintanak, néhol czuczliznak, Somogyban kókányolnak. Ez a türkölés vagy koczintás pedig abból áll, hogy két fiú a markába szorítja a piros tojást, kiki a magáét, a tojásnak csak egyik hegye látszik ki s összeütik a tojás hegyét. Az, akinek a tojása ebben az összeütközésben eltörik, a győztesnek adja a magáét. Van aztán ilyenkor kaczagás és — elpityeredés! És van hajbakapás is, ha a türkölő felek egyikét hamisságon kapták. Mert rendszerint minden fiúnak van egy pirosra festett fatojása is, melylyel szerencsét próbál.⁴

Ki locsol? _____

Kit locsol? _____

Mivel locsol? _____

Miért locsol? _____

b) Adj címet a képnek a szöveg alapján!

A kép címe: _____

⁴ Forrás: Benedek Elek: A magyar nép múltja és jelene. 2. A bölcsőtől a sírig. https://adt.arcanum.com/hu/view/OPKM_A_Magyar_Nep_Multja_es_Jelene_4573_2/?pg=0&layout=s

50. Válaszolj a kérdésekre az előző feladat szövege alapján!

a) Mi az a türkölés?

b) Hogyan nevezik más vidékeken a türkölést?

c) Hogyan szoktak a fiúk csalni a játékban?

d) Játsszatok türkölést!

51. Ezt a szöveget Benedek Elek több mint 100 évvel ezelőtt írta. A magyar helyesírás nem teljesen olyan volt, mint ma. Hogy írjuk ma a következő szavakat? Írd a táblázatba!

Így írta Benedek Elek	Így írjuk ma
háznál-házra	
Istenadta	
kutvíz	
húsvét	
czipeli	
melylyel	

52. a) Az alábbiakban néhány húsvéti locsolóverset olvashatsz, amit Benedek Elek gyűjtött. Gyűjtsd össze a saját környezetedből (család, internet) a népszerű locsolóverseket!

b) Mutassátok meg a gyűjtéseiteket a többieknek! Kinek melyik vers tetszett a legjobban?

Benedek Elek gyűjtötte	Én gyűjtöttem
Szerencsés jó reggelt kívánok a házba, Ó, én mint egy holló jöttem a munkába, Láttam és találtam a szép virágszálra, Engedelmet kérek a meglocsolásra!	
Mert elértük húsvét második reggelét, Láttuk locsolódni az ifjak seregét, Mi is azt a példát akarjuk követni, Ezt a szüzet rózsavízzel megönteni.	
E háznak kis kertjében Van egy rózsató, Rózsás kertben növelje A jó teremő. Vizet öntök a tövére, Szálljon áldás a fejére! Az Istentől ezt kérem, Piros tojás a bérem.	

Nekem a locsolóvers tetszett,
mert.....

A locsolóvers nagyon
érdekes/jó/vicces/szellemes
volt, mert.....

A locsolóverset találom a legjobbnak,
mert

c) Feladat fiúknak: írf rövid, 4 soros locsolóverset! Feladat lányoknak: írf 4 soros verset, amiben megköszönöd a locsolást!

53.

Olvassátok el egyszer a szöveget! Hallgassátok meg a locsolkodós dalt a Kolompos együttes előadásában! Tegyétek helyes sorrendbe a dal sorait!

☐	Lemossátok
Lemossátok	☐	Mária, Zsuzsánna
Krisztina, Borbála
☐	Ma van Húsvét napja
Másod éjszakája	☐	Mind eláztok
Mind eláztok
☐	Kinek első napján
Jézus feltámadván	☐	Téli-nyári piszkot
A tavaszi mocskot
☐	Hímes tojás légyen
Tizenkét pár készen	☐	Mi számunkra
Mi számunkra
☐	Jól tudjátok
Szép leányok	☐	Kegyes szűzek
Kegyes szűzek
☐	Alleluja
Alleluja	☐	II: Mert, ha nem lesz készen
Vizesvödröm léssen
☐	Számotokra
Számotokra :II	☐	Ablakon betartom
Reátok bocsátom

54.

A lányok régen is tojást adtak a locsolóknak. Vajon hogy készült régen a húsvéti tojás? Nézd meg a videót, és válaszolj a kérdésekre!

a) Miből lehet készíteni az írókát? _____

b) Milyen anyaggal kell írni a tojásra? _____

c) Milyen minta kerül a tojásra? _____

d) Mikor lehet festeni a tojást? _____

e) Hogyan történik a viasz leolvasztása? _____

f) Miért piros a tojás? _____

55.

a) Más országokban hogyan ünneplik a húsvétot? Kattints a linkre, válassz egy országot, olvasd el a rövid szövegeket!

b) Mutasd be a társaidnak az országot, amit választottál! Készíts 4-5 pontból álló felsorolást a választott országról!

56. Több húsvéti szokással is megismerkedtetek. Mondjátok el, hogy melyik szokás tetszett nektek a legjobban vagy tetszett a legkevésbé és miért!

Nekem a szokás tetszett nagyon, mert.....

A kedvencem a..... volt, mert.....

Nekem nem tetszett a, ugyanis

57. Mit gondoltok a locsolkodásról? Keressetek olyanokat a csoportban, akiknek tetszik ez a szokás, és olyanokat, akiknek nem! Alkossatok két csoportot, gyűjtsetek érveket! Ezután a két csoport tagjai alkossanak párokat, és mondják el egymásnak az érveiket!

A locsolás jó dolog, mert...	A locsolás nem jó, mert...

58. Nálatok otthon milyen húsvéti szokások vannak? Festetek tojást? Szoktatok locsolkodni? Írj egy 8-10 mondatos levelet egy barátodnak, amelyben elmeséled, mi történik a ti családokban!

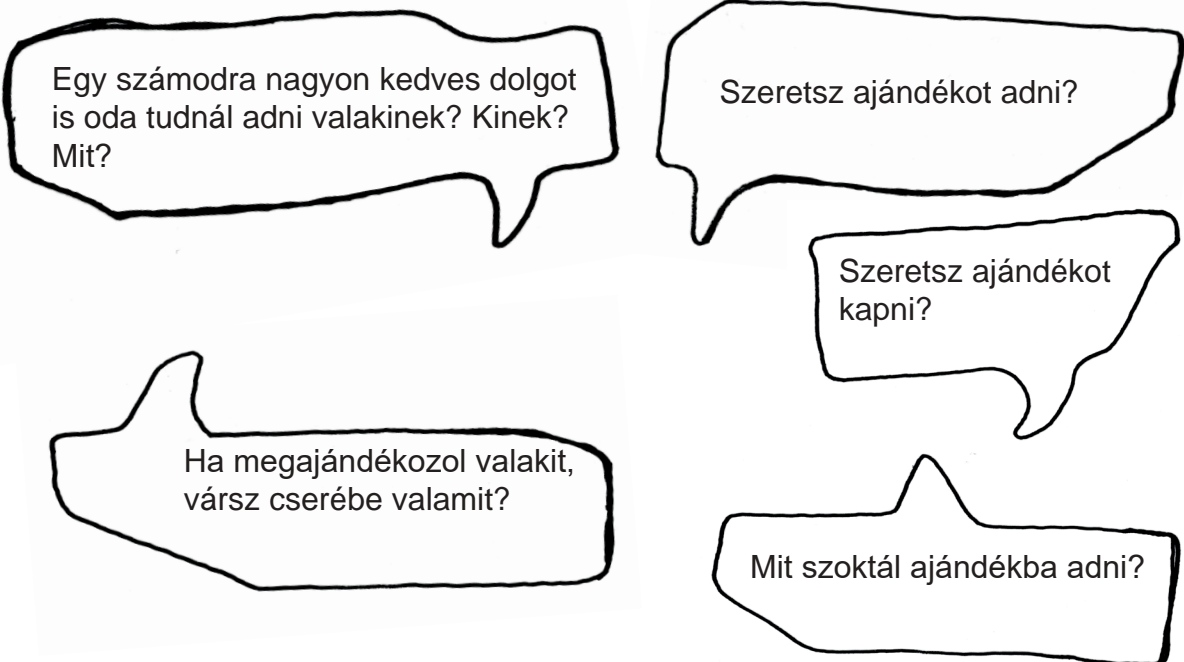
59. Melyik állítással értetek egyet? Miért? Mondjátok el a véleményeteket!

- a) A régi magyar szokások nagyon fontosak, ma is meg kell őket tartani.
- b) Csak azokat a szokásokat kell megtartani, amik tetszenek.
- c) Mi is találhatunk ki új szokásokat a régi szokások mellé.
- d) A régi szokásokat át lehet alakítani úgy, hogy tetszenek nekünk.
- e) Más népektől is vehetünk át szokásokat.

60. A húsvéthoz tartozik az ajándékozás szokása is. Beszéljétek meg párban a következő kérdések segítségével!

61. **Játsszatok! Mindenki kap egy cédulát, amire egy képzeletbeli ajándék nevét írja. Ezután bedobjuk az ajándékokat egy dobozba, és egyesével kihúzzuk. Megpróbáljuk kitalálni azt, hogy ki kaphatta és miért.**

MÁSODIK MESE

62. **Húsvétkor a nyulacska mellett egy másik állatot is szoktunk emlegetni, amelyik a következő mesében is fontos szerepet kap. Kiről szól a találós kérdés?**

Csengő cseng a nyakában, kint legel a határban. Türelme nagy, orra pisze, puha gyapjú göndör szőre. Mi az?

63. **Szerinted milyen emberre mondják ezeket? Írd a kifejezések mellé! Segíthet *A magyar szólások és közmondások adatbázisa!***

báránybőrbe bújt farkas: _____

eltévedt bárány: _____

fekete bárány: _____

kezesbárány: _____

áldozati bárány: _____

64. Húsvétkor a keresztény emberek a halálból feltámadó Jézus Krisztust, Isten fiát ünneplik. Krisztust gyakran nevezik Isten bárányának, akit Isten feláldozott, hogy az embereket megmentse a haláltól.

Itt olvashatod a feláldoz szó jelentését a Magyar értelmező szótár diákoknak című szótárban. Olvasd el a szócikket, és válaszolj a kérdésekre! (A fájlban a 212.oldalon találod.)

b) Mi a feláldoz szó szófaja?

c) Hány jelentése van ennek a szónak?

d) Kitől származik az idézet? „Szerelmemért föláldozom Az életet, Szabadságért föláldozom Szerelmemet.”

65. Amíg az első mesében a nyulacskától elvettek valamit, most valaki magától ad valamit a másikkak, sőt, feláldoz. Írd le, szerinted ebben a történetben ki áldoz fel, mit és miért!

Ki áldoz fel? _____

Mit áldoz fel? _____

Miért áldozza fel? _____

66. Lent látható a mese. Még ne olvassátok el, hanem távolabbról nézzétek meg a szöveget!

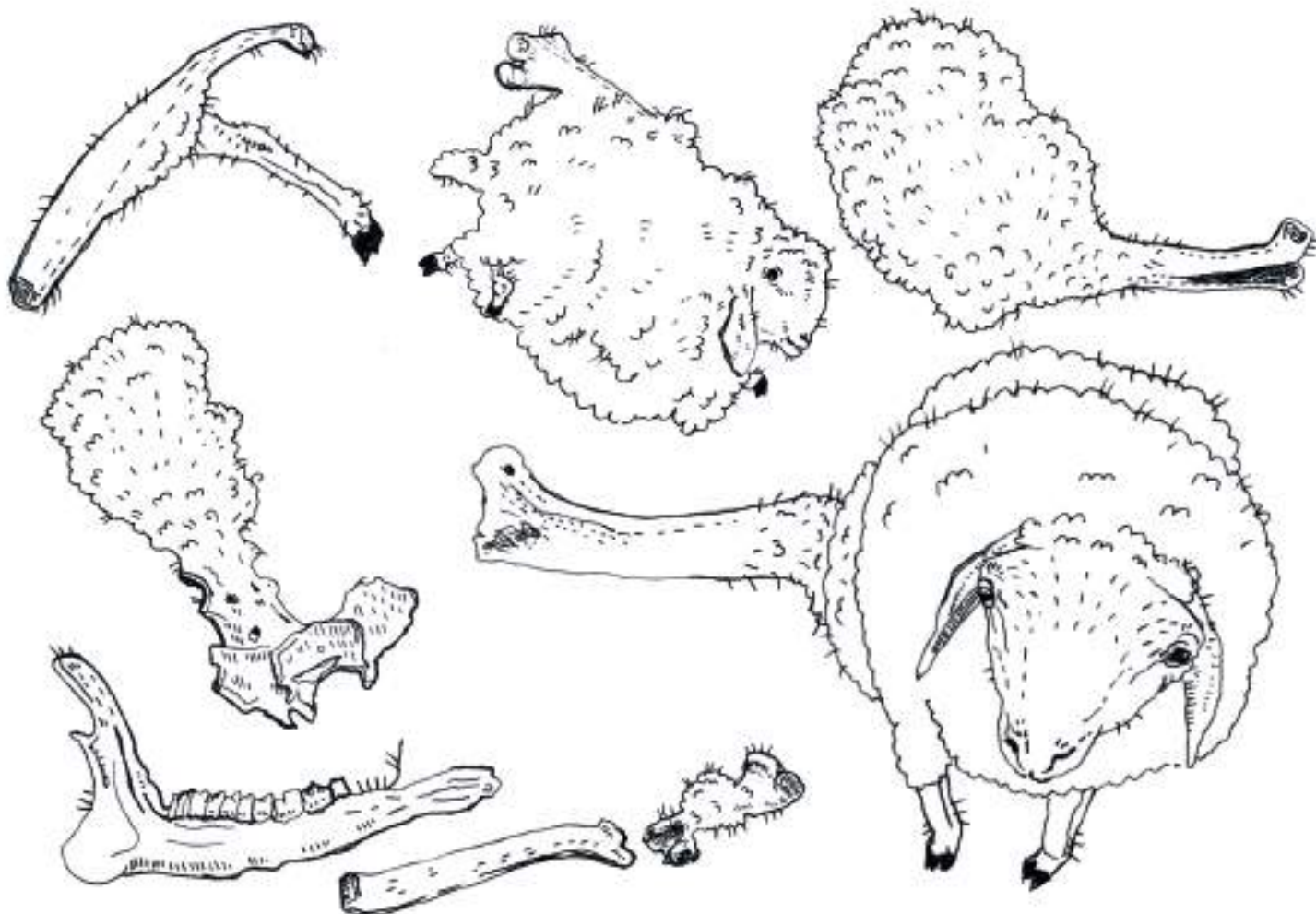

a) Ez a mese rövidebb vagy hosszabb, mint a nyulacskáról szóló mese?

b) Húzzátok végig a szemeket a szövegen a bal felső saroktól a jobb alsóig!

Miben más a szöveg formája, mint a nyulacskás meséé?

c) Milyen szavakra emlékeztek első látásra?

A JUHÁSZ BÁRÁNYA

Krisztus urunk a Földön jártában-keltében egyszer egy nagy pusztaságon ment keresztül. Vele volt Szent Péter is. Nagyon elfáradtak, éhesek is voltak, s a nagy pusztaságon nem találtak sem egy fát, melynek árnyékában megpihenjenek, sem egy házat, ahová betérjenek.

- Uram - mondja Szent Péter -, nem tudok továbbmenni, nem bírnak a lábaim.

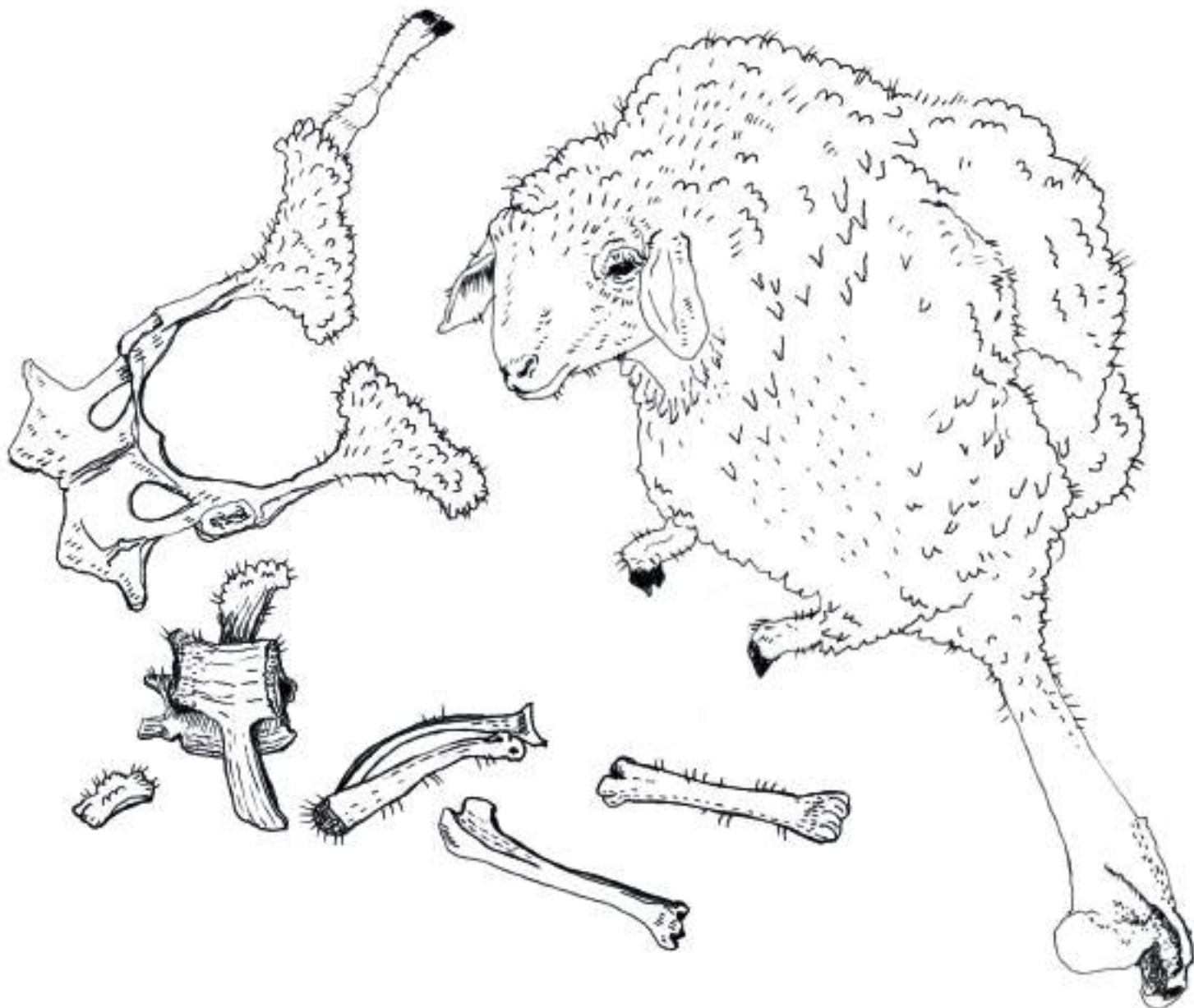
- Gyere csak, Péter - mondá Krisztus -, nézd, amott látok egy juhásztanyát, ott majd megpihenhetünk, s valami ennivalót is találunk.

Hát csakugyan ott volt nem messze

egy juhásztanya, a tanya előtt egy nagy sereg juh. Odamennek, köszöntik a juhászt illendőképpen, a juhász fogadja, leülteti. Mondja Jézus:

- Te, juhászember, szegény vándorok vagyunk, két napja nem ettünk, adj valamit Isten nevében!

Megesett a juhász szíve a szegény vándorokon, de édes istenem, mit csináljon, csak egy darab száraz kenyere volt, meg egy báránycájája, az a rengeteg sok juh mind a gazdájáé volt, azokból nem ölhetett le. Gondolja magában, ő bizony leöli az egyetlen báránycáját, az az egy akár van, akár nincs. Csakugyan le is ölte, jó paprikást

csinált. Krisztus urunk s Szent Péter jól nekiláttak a paprikásnak, meg is ették mind egy befaló falásig, a juhásznak még csak egy csontot sem hagytak, pedig bizony az is szeretett volna enni belőle. Mikor a vacsorának vége volt, mondta Jézus Krisztus Szent Péternek, hogy szedje össze a csontokat. Péter összeszedte, Krisztus urunk pedig a szűre ujjába tette, s mikor a juhász elaludott, odament a kasárba, ahol az a sok juh volt, a csontokat ott elszórta, s hát uramteremtőm, minden csontból egy- egy juh lett, s minden juhnak a farán ott volt a juhász bélyege! Azzal Krisztus Szent Péterrel továbbment, el

sem búcsúzott a juhásztól. Felébred reggel a juhász, kimegy a kasárba, hát ott annyi az idegen juh, de annyi, sokkal több, mint a gazdájáé. Nézi, nézi, s szeme-szája tátva maradt az álmétkodástól, mert ím, az idegen juhok farán mind az ő bélyege volt. Keresi a vándorokat, hogy kérdje meg, hogy kerültek ide ezek a juhok, talán azok tudnak róla, de a vándoroknak már hírük-poruk sem volt, ki tudja, hol jártak. - Ezt a jó Isten rendelte - rebegte a juhász -, s felfogadta, hogy míg csak egy krajcárja lesz, segít a szegényeken. (Forrás: Benedek Elek: Magyar mesés mondavilág II. Fekete kisasszony)

67. Most olvasd el a mese elejét, és oldd meg a feladatokat!

A juhász báránya

Krisztus urunk a Földön jártában-keltében egyszer egy nagy pusztaságon ment keresztül. Vele volt Szent Péter is. Nagyon elfáradtak, éhesek is voltak, s a nagy pusztaságon nem találtak sem egy fát, melynek árnyékában megpihenjenek, sem egy házat, ahová betérjenek.

- Uram - mondja Szent Péter -, nem tudok továbbmenni, nem bírnak a lábaim.

- Gyere csak, Péter - mondá Krisztus -, nézd, amott látok egy juhásztanyát, ott majd megpihenhetünk, s valami ennivalót is találunk.

Hát csakugyan ott volt nem messze egy juhásztanya, a tanya előtt egy nagy sereg juh. Odamennek, köszöntik a juhászt illendőképpen, a juhász fogadja, leülteti. Mondja Jézus:

- Te, juhászember, szegény vándorok vagyunk, két napja nem ettünk, adj valamit Isten nevében!

Megesett a juhász szíve a szegény vándorokon, de édes istenem, mit csináljon, csak egy darab száraz kenyere volt, meg egy báránycájája, az a rengeteg sok juh mind a gazdájáé volt, azokból nem ölhetett le.

a) Húzd alá a mese szereplőit a szövegben!

b) Szerinted ki lesz a főszereplő?

c) Tudod-e, kicsoda Szent Péter? Ha nem, hol néznél utána?

68. Játsszatok!

a) Szoborjáték: Képzeljétek el a jelenetet, amikor a vándorok a juhászhoz érnek! Készítsetek magatokból élő szobrot, amiben bemutatjátok ezt a jelenetet! Valaki (a tanár vagy narrátor) érintse meg a szereplőket! A szereplők mondják el, hogy mit gondolnak most!

b) Körjáték: A juhász feladata az volt, hogy megvédje a bárányokat. Játsszatok „Benn a bárány, kinn a farkas” című játékot! A játékosok kézfogással körben állnak. A játék kezdetekor egy játékos a körön kívül van, ő a farkas, egy pedig a körön belül, ő a bárány. A farkasnak el kell kapnia a bárányt, ezért ki- és beszaladgálnak a körön kívülre és belültre. A többi gyerek próbálja meg az

összefogott kezeik felemelésével (kapunyitással) segíteni a bárányt, és a kezeik leengedésével (kapuzárással) akadályozni a farkast! Ha a farkasnak sikerül elkapnia a bárányt, akkor más gyerek lesz a farkas és más gyerek lesz a bárány. A játékot mondóka is kísérheti: Kinn a bárány, benn a farkas. Amott szalad egy nagy talpas.

69. A juhász nagyon szerette a báránykáját, gyakran énekelgetett neki.

Hallgassátok meg a dalt és próbáljátok énekelni! Tegyétek ki a hiányzó írásjeleket!

Bojtár volt a nagyapám
Bojtár vagyok én is
Csak a botját hagyta rám
Gazdag vagyok mégis.
Kisbáránykám mellém fekszik
Szundikálunk késő estig
Jójcakát kívánok.

Bojtár volt a nagyapám
Bojtár vagyok én is
Csak a botját hagyta rám
Gazdag vagyok mégis.
Kisbáránykám minden reggel
Bégetéssel ébresztget fel
Kelj föl édes gazdám.

Báránykámon csengő szól
Csingilingi lánga
A furulyám is dúdol
Csingilingi lánga
Kisbáránykám mellém fekszik
Szundikálunk késő estig
Jójcakát kívánok.

70. Írd le, hogy szerinted mi fog történni a báránnyal a mesében!

71. Olvasd el a mese következő részletét és válaszolj a kérdésre!

Gondolja magában, ő bizony leöli az egyetlen báránycáját, az az egy akár van, akár nincs. Csakugyan le is ölte, jó paprikást csinált. Krisztus urunk s Szent Péter jól nekiláttak a paprikásnak, meg is ették mind egy befaló falásig, a juhásznak még csak egy csontot sem hagytak, pedig bizony az is szeretett volna enni belőle.

**Szerinted milyen ember a juhász? Választhatsz a kifejezések közül is!
Mondd el, hogy miért gondolod így!**

könyörületes/könyörtelen

meggondolatlan/megfontolt

becsületes/becstelen

önző/önzetlen

72. A juhász jó paprikást csinált a báránycából. Vajon hogy készül ez az étel?
Nézd meg a videót, jegyezd fel az összetevőket!

73.

Te is főztél volna paprikást a báránykából a juhász helyében? Fejezd be a mondatokat!

Én is ezt tettem volna,
mert...

Én nem ezt tettem volna,
mert/hiszen...

74.

Szerinted hogyan folytatódik a történet? Fejezd be a saját szavaiddal!

75. Hallgasd végig a történetet, és válaszolj a kérdésekre!

a) Mit csinált Krisztus az éjszaka?

b) Mit kapott a juhász jutalmul Krisztustól?

c) Mit fogadott meg a juhász?

d) Hogyan tudod egy mondattal összefoglalni, mi a mese tanulsága?

76. Készíts történetpiramist a meséhez a minta alapján!

_____ (1 szó főszereplő)

_____ (2 szó a helyszínről)

_____ (3 szó a mesében szereplő problémáról)

_____ (4 szó az eseményekről)

_____ (5 szó a megoldásról)

77. A juhászról szóló mese legendamese. Egészítsd ki a mondatokat a saját szavaiddal!

A magyar legendamesék elsősorban _____ személyével kapcsolatos komoly és tréfás eseményeket mondanak el. A főszereplő mellett szerepel bennük például Szent _____. A legendamesék egy része természeti jelenségek tréfás, mesés magyarázatára szolgál. Más részük erkölcsi igazságokat bizonyít.

78. Képzeld el, hogy a juhász elmeséli a barátjának, Sanyinak, hogy mi

történt veled. Alkossatok párokat! Olvassátok fel a párbeszédet! Ügyeljete a mondatok hanglejtésére!

Sanyi: *Te valóban leölted az egyetlen bárányodat?*

Juhász: *Bizony, leöltem én, és paprikást csináltam belőle.*

Sanyi: *Legalább te is ettél belőle?*

Juhász: *Nem ettem, biz én, éhesen feküdtem le aludni.*

Sanyi: *Reggel láttál-e valami különöset?*

Juhász: *Idegen juhokat láttam a kasárban⁵, s kiderült, mind az enyéme.*

Sanyi: *Kerested a vándorokat?*

A juhász: *Kerestem én, de nem voltak sehol.*

Sanyi: *S mit gondoltál?*

Juhász: *Azt gondoltam, ezt csak a Jóisten tehette.*

Sanyi: *Bizony, hogy így lehet.*

79. a) Töltsétek ki a táblázatot a párbeszéd alapján!

A juhász így mondja	Sanyi így kérdezi	A mesélő így mondja
Leölted a bárányt?	Leöltem a bárányt.	A juhász leölte a bárányt.
	Ettél belőle?	
Éhesen feküdtem le aludni.		
		A juhász idegen juhok látott a kasárban.
Kerestem a vándorokat.		
		A juhász azt gondolta, ezt a Jóisten tehette.

b) Karikázd be a mondatokban az igéket, és mondd el, miben különböznek egymástól az igealakok!

c) Szent Péter visszamegy a mennyek országába, ahol a kis angyalok már kíváncsian várják, mik történtek vele és Krisztus urunkkal a földön. Meséld el a történetet Szent Péter nevében!

⁵ Kasárnak nevezik Erdélyben azt a kerítést is, amelybe estére elzárják az állatokat.

Érdekesség:

Figyeld meg! A fejezetben az igékkel foglalkoztunk. Ezzel a szófajjal eseményeket tudunk elmondani. Így az ige az egyetlen olyan szófaj, amelynek nyelvtani ideje és nyelvtani módja van. Az igealak végződése utalnak arra is, hogy ki beszél, például én, te vagy ő.

80. a) Ezekből a mondatokból valami hiányzik. Egészítsd ki a mese szövege alapján!

Péter és Krisztus eleinte hiába vándoroltak, nem találtak egy _____ sem.

Aztán Krisztus meglátott egy _____

Krisztus és Péter köszöntötték a _____

Krisztus kérte a _____: — Adj nekünk _____ Isten nevében!

A juhász leölte a _____

c) Mi a közös a fenti mondatok hiányzó szavaiban? Fogalmazd meg!

Érdekesség: A fenti mondatokból hiányzott egy szereplő, amelyet az ige kért maga mellé. Ezt a szereplőt tárgynak hívjuk, és -t végződést kap. Figyeld meg! A nyelvtanban máshogy használjuk a tárgy szót, mint a hétköznapi életben, hiszen a hétköznapi szóhasználatban a nem élő dolgokat nevezzük tárgynak, mint például a mobiltelefont, a ceruzát vagy a füzetet.

81. Egy magyarul tanuló, de nem magyar anyanyelvű társatok ezeket a mondatokat mondta. Te hogyan mondanád?

a) Te szeret az állatokat.

b) Én megcsinálok egy házi feladatot.

c) Thomas meghívja téged húsvétra.

d) Bettina felolvass a mesét a juhász bárányáról.

82. Egészítsd ki a mondatokat a zárójelben levő igék megfelelő jelen idejű alakjaival!

a) A fiú is _____ (elszaval) egy verset locsoláskor.

b) A bárányt _____ (megfőz) a juhász.

c) Szent Péter is _____ (szeret) azt az embert, akit Krisztus _____ (szeret).

d) A juhász _____ (mecsajnál) őket.

e) A juhász _____ (értékel) Krisztus jóságát.

f) Szent Péter azt is _____ (tud), hogy Krisztus csodát fog tenni.

g) Szent Péter mindent _____ (ért).

h) Krisztus _____ (lát) valamit a távolban.

83. Írd ezeket a kifejezéseket (tárgyakat) a megfelelő oszlopba!

- a) egy bárányt
- b) azt
- c) Péter házát
- d) valamit
- e) mindent
- f) a juhászt
- g) azt az embert
- h) őt
- i) kit?

látok	látom

Figyeld meg! Az ige nemcsak az alannyal, hanem a tárggyal is egyeztet a mondatban, vagyis a tárgy alakjához igazodó végződéseket vesz fel. Más végződéseket vesz fel akkor, ha a tárgy előtt az „egy” névelő áll, és más végződéseket akkor, ha a tárgy előtt az „a” névelő áll. Ezt hívjuk tárgyas egyeztetésnek. Erről már Benedek Elek meséinek első kötetében is olvashattál.

84. Fordítsd le a mondatokat az általad beszélt vagy tanult más nyelvre!

a) Péter meglátja a bárányokat. →

b) Megfőzöm a vacsorát. →

c) Megecszed az ebédet? →

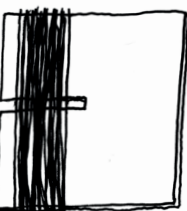
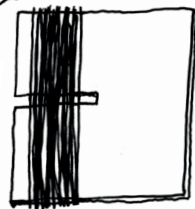
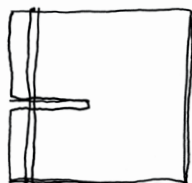
d) Krisztus csodát tesz. →

e) Ti is elhiszitek a mesét? →

Érdekesség:

Figyeld meg! A magyarban a szavak végződése mutatják meg a szereplők számát és személyét. Más nyelvekben ki kell mondanunk azt, hogy ki a szereplő. Gyakran az én, te, ő, mi, ti, ők személyes névmásoknak megfelelő idegen nyelvi alakokat kell beletennünk a mondatba. Ha a személyes névmásokat ki kell tenni a mondatba, akkor az ige már nincs mindig végződés. Sok nyelvben van a szavak előtt névelő, de nem mindenhol, és vannak olyan nyelvek, amelyekben a névelő végződésként jelenik meg. Kevés olyan nyelv van, ahol az ige a tárgy alakjához igazodó végződéseket vesz fel. Ez a tárgyas egyeztetés, amely a magyar nyelv egyik sajátossága.

85. Készíts húsvétra bárányt pompomból! Egészítsd ki a leírást tárgyragos alakokkal a képek alapján!⁶

1. lépés: Vágj ki egy _____ egy vastag

kartonból! Minél szélesebb a karton, annál nagyobb

_____ tudsz készíteni. A

_____ metszd be a közepén a képen látható

módon!

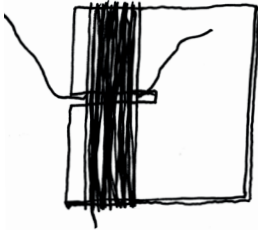
2. lépés: Kezdd el feltekerni a _____ a

kartonra!

3. lépés: Vastagon tekerd körbe a _____,

hogy szép pufi _____ kapj a végén!

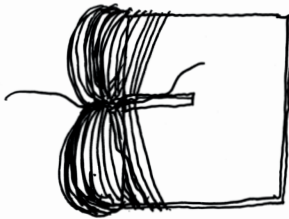
⁶ <https://butopea.com/mlc/bojt-es-pompom-keszites-konnyen/>

4. lépés: Ha kész, egyszerűen metszd el a _____!

5. lépés: Ezután a kis résen dugj át egy _____ a vágáson!

6. lépés: Laza _____ köss csak a fonalkötegre...

7. lépés... majd húzd le a _____ a kartonról!

8. lépés: Csak ezután köss erős _____ a kötegedre!

9. lépés: Végül vágd fel a _____ a hajtások mentén!

10. lépés: Ragassz _____ a pompondra! Kész is a bárányod!

ÖSSZEFOGLALÁS

86. Elérkeztünk a fejezet végére. Összefoglalásként töltsd ki a helyesírási kvízt! Olyan szavak vannak benne, amelyek nagy részével a fejezet olvasása során találkoztl. Hogy írjuk helyesen? Húzd alá!

1	2	x
Húsvét	husvét	húsvét
Kellemes Húsvéti Ünnepeket!	Kellemes Húsvéti ünnepeket!	Kellemes húsvéti ünnepeket!
nagycsütörtök	Nagycsütörtök	Nagy csütörtök
hímestojás	himes tojás	hímes tojás
Virág vasárnap	virágvasárnap	Virágvasárnap
zöldágjárás	zöld ág járás	zöldág-járás
nagy böjt	Nagyböjt	nagyböjt
jártában keltében	jártábankeltében	jártában-keltében
Jézus Krisztus	Jézuskrisztus	jézuskrisztus
íroka	iroka	íróka
vizesvödör	vízesvödör	vizes vödör

87. Lássuk, mire emlékszel az olvasottakból! Töltsd ki a keresztrejtvényt!

88. a) A fejezetben a meséről és a húsvétról tanultál. Gondold végig, volt-e olyan kérdés, amelyre megkaptad a választ! Mondd el!

b) Mit szeretnél még tudni a meséről és a húsvétról? Tegyé fel két kérdést!

c) Írj le három dolgot, amit nagyon érdekesnek találtál a fejezetben!
